

VII. ÉVFOLYAM
6. SZÁM
ROMA LAP
1999. JÚNIUS
ÁRA: 98 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P O S T A F O R D U L T V A L

Május 31-től június 5-ig a Szolnoki Tiszaligeti Túristikai Központban érkezett az ország 31 településéről 173 értelmi fogyatékos - főként intézeti lakó. A Magyar Speciális Művészeti Műhely 7. alkalommal szervezte meg alkotótáborát, melynek Szolnok város másodjára adott helyet.

A rendezvény fővédnöke **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke volt, a szervezésben pedig a Szolnok Megyei Jogú Város Szociális Foglalkoztató Intézetnek és Napközi Otthonának dolgozói működtek közre.

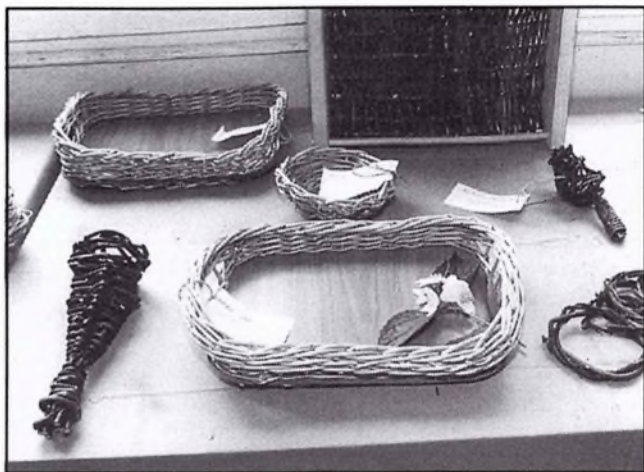
10 műhelyben folyt a munka: az agyagozás-kerámia, rajzolás-festé-

szet, szövés-hímzés, nemezelés, gyöngyfűzés, folttechnika, kosárfonás, fafaragás, bőrművesség, csuhébáb készítés rejtelseibe tekinthetnek be a táborlakók. A tábor jellegének megfelelően a szabadidős elfoglaltságok között szerepelt a tánc, a népjátékok, de persze nem hiányzott a disco sem.

Aki látta a kiállítást, melyet az utolsó napon a táborozók alkotásából rendeztek a segítő kézművesek, igencsak elámult.

Úgy érzem, ismét bizonyítottunk...

Vörösné Békéssy Klára
táborvezető

Címlapon: Csabai István felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta,
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségkért”
Közalapítvány
támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/fax: (56) 372-269.

Főszerkesztő: **Paksi Éva**
Főmunkatárs: **Farkas Kálmán**
Tervezőszerkesztő: **Ádám László**
Munkatársak: **Botosné Kótvé Lilla,**
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Elvira, Rácz Zsuzsa, Rácz Lajos
Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:
REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

*A nem kért kéziratokat nem őrizzük
meg és nem küldjük vissza.*

Enciklopédia

Ifj. Csürkös Tót Ferkó

1900-ban született Párizsban, ahol gondos nevelésben részesült. Zenei tanulmányait a hágai királyi konzervatóriumban végezte. Itt a világhírű **André Spornak** volt a tanítványa, az-

után megszerezte a karmesteri és mesterhegedűsi diplomát is. A 8 tagú scheveningeni első külföldi zenekarnak volt általánosan kedvelt helyettes prímása.

Ruha Béla

A holland scheveningeni tengeri fürdő egyik kedvelt magyar zenekarvezetője 1890-ben született Budapestén, közismert zenész családból. Zenei ismereteit a Nemzeti Zenedében sajátította el. Édesapjával, **Ruha Lajossal**, aki **Balog Poldi** kiváló kontrása volt, Párizsba került, ahol

volt alkalma magát a klasszikus zenében is fejleszteni.

1909-ben Párizsban zenekart alakított, és 1910-ben már Hollandiába került, Scheveningenbe, a „Hotel des Indes” éttermében játszott elsőrangú erőkből összeállított zenekari tagokkal.

(Csemer Géza: **Habiszti**)

MEGKÖVEZVE

*Itt állok előtetek megroggyant
térddel, s a szél kócolná hajam
ha volna. A félelem rezegetti
műfogsoromat, oly sokszor megfenyegették
már sorsomat, pedig Isten gyönyörködött,
amikor kikeverte arcom színét.
Kreolbarna testvéreim, akiknek
a szegénység vályogtégláiból kell jövőt építeni
és még hálás is lehetsz, amiért
az ország kegyelemből etet...
Láncra vert álmaid éjjelente
a Holdra vonítanak. Veled vonítok
én is... mert egy vérből valók vagyunk.
Közös álmaink csontjain rágódunk.
Kanadába menekült lábnyműitok,
éjjelente visszatérnek, s a szívemen
vánszorognak... a csontok visszasírják
soványságukat, s az eb-képzelet kiássa.
A barlang-félelem visszhangja eloltja
a remény-fáklyát. Valaki rámdobta
a sötétség köppenyét. Surrogó
denevér-álmok csapódnak homlokomnak.
Eszmélnék öntudatra, ha bátorítanál
testvér, talán még szivárványt is festenek
sápadt homlokod egére. Tán a Nap
is kisütne, s te odatarthatnád arcodat
az ősi semmittevésnek, mert munkakedved
mosolyát privatizálták, s fogaid
ragyogását elárverezték. Helyette
adtak Roma Önkormányzatot, ahová faxon
elküldheted álmaidat. A béres-idő
fillérekért téged dolgoztat. Megünnepelheted
az ezredévet: lesz álom-szökőkút,
s út a semmibe. Már nincs hová
menekülnöd, a földet belakták. Idegen
holgókön mérnek telkeket. Mégis csak el kéne
mennünk, de marasztal bennünket a sár,
s a tébécé-láz, amelynek tüzeit
csak anyánk keze tudja csitítani. Könny-eső
veri arcomat, ázik a lélek, megtisztulna
ha lenne ingyen szappan. Megkövez
a csönd. Valaki fölém hajol, s én
az arcába üvöltök: élek még!
Fölállok megroggyant térddel, hogy segítsek*

Dávid Beri grafikája

A fájdalom könnyei...

Gyilkosság Gödön

1999. május 28-án 22.30-kor gyilkosság történt Gödön. Az áldozat egy 13 éves roma fiú: Mohácsi Krisztián, akit 22 késszúrással öltek meg a gödi vasútállomáson. A kisfiú "többszörösen" belehalt sérüléseibe. A napokban temették el. A család kiapadhatatlan könnyekkel gyászolja Krisztiánt.

A gyilkosság óta ködként ereszkedik a településre a félelem. Szinte érzem ezt a nehéz, sűrű atmoszférát, amelyet igazából csak a félelem és a gyűlölet tud teremteni.

Az emberek nehezen állnak szóba velünk, amikor érdeklődünk Mohá-

csiék lakéme után. Az egyik idős hölgy emígyen igazít útba:

- Menjenek csak az utca túlsó végén, majd "megismerik" a házat!

Igaz, hogy Mohácsiék nem laknak palotába. Különbö Gödön sok a palota, a település jólétéről árulkodik. Mohácsiék nem gazdagok. Piacozás-

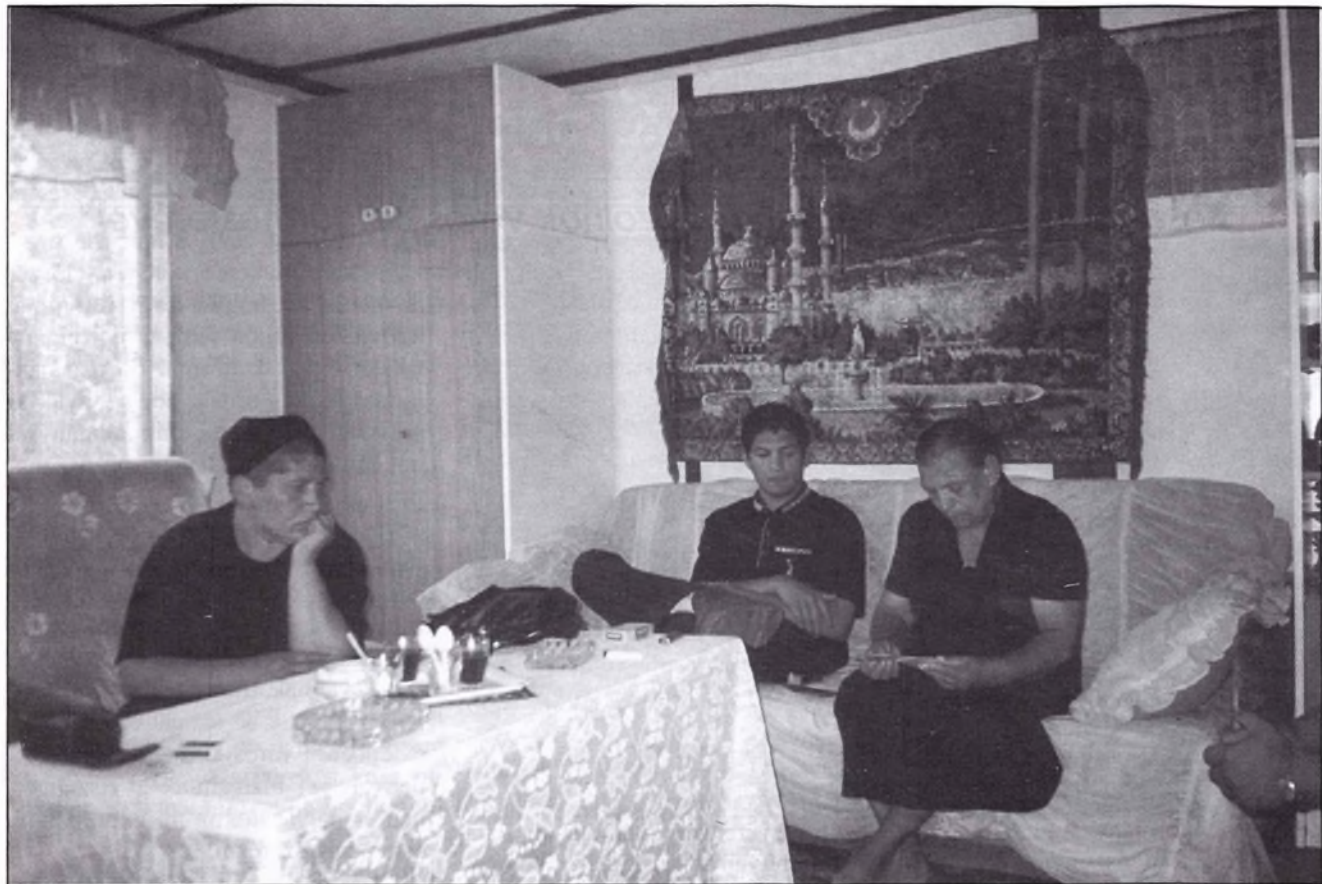
ból élnek. Nemrég építették a kis házikójukat, amely nem hivalkodó, de azért ház, amelyet meg kell becsülni.

Amikor a család megtudja, hogy a Lungo Drom laptól jöttünk és a gyilkosság felől érdeklődünk, az emlékek sebei feltépődnek s a tekintetek megteltek könnyekkel.

- Meghalt a mi drága gyerekünk, most mondja meg, hogy kinek ártott? Alig töltötte be a 13 évet. - fordul felém **Mohácsi Gusztáv**.

Ahol gyilkosság történik, az ősi cigány törvény szerint jogos a bosszú, ha ártatlan vér hull. A család kopaszra borotválja a haját és addig nem mosakszik és nem néz tükörbe, amíg meg nem bosszúlja az ártatlanul kioltott életet. A romák kis közösségek-

ben éltek a vándorlásuk során. Saját törvényük volt, amelyet szigorúan be is tartottak, másként fel borult volna a rend. A VENDETTA - vérbosszú - kötelező volt, mert ha nem tette meg, akkor a közösség kiközösítette. A civilizáció az ősi romatörvényt nem tudta eltörölni, mert a gyökerek mélyek.

- Mikor volt a temetés? - kérdezem az apát.

- A napokban temettük el, fehér korporsóban, vőlegényi ruhában, ez is az ősi hagyomány része tájékoztat az apa. A halottnak meg kell adni, ami jár neki, a békesség érdekében. A fiam halála óta sok mindent átgondoltam, volt időm rá, mivel nem jön álom a szememre, szüntelenül a fiam arcát látom. A szülők nem hibásak a gyermekeik tetteiben, nem tehetnek róla, de aki elkövette a gyilkosságot, annak lakolnia kell. Tele van a szívem, a lelkem indulattal. Nem tud megnyugodni a lelkiismeretem, ha arra gondolok, hogy 22 késszúrással ölték meg a gyermekemet. Üvölteni tudnék, mint ahogyan meg is teszem, még a mai napokban is. Felüvöltök éjjelente, vonítok, mert fáj itt belül valami, nagyon fáj!!!

A fájdalom majd az eszemet vette. Egyszerűen nem értem, hogy a gyilkos, amikor az első szúrás után meglátta a vért nem ijedt meg, hanem valami örült, perverz módon, mert nem tudok mást mondani, mert nem normális az, aki 22 szúrással gyilkol. Ezenkívül a gyerek arca, keze tele van vágásokkal, amely azt mutatja, hogy védekezett, de nem volt esélye a pillangó késsel szemben.

Éjjel, nappal kerestem a gyilkost. Szerencséje volt, hogy nem én találtam meg.

- Meglepődött amikor megtudta, hogy két középiskolást tartóztatott le a rendőrség?

- Álmodni sem mertem volna, hogy két ilyen taknyos követte el a gyilkosságot.

- Kire gyanakodott?

- Sokkal idősebbre.

- Miért?

- Az elkövetés módja miatt. Túl brutális volt. De ezen egyáltalán nem lehet csodálkozni. A tévéből, a videóból töményen árad az erőszak és a szex. Megbolondult a világ!

- Krisztiánnál volt pénz?

- Egy-kétszáz forint. Szerette a kólát, meg a süteményt. Napközben eljárt vasat, ólmot, meg rezet gyűjteni.

Szorgalmas, illetudó gyerek volt. Szerették az emberek, félre tették neki a vashulladékot. A pénzt mindig odaadta az anyjának.

A gyilkosságnak két gyanúsítottja van. A két tizenhét éves középiskolási diák T. Attila és V. János. Mindkét fiú rendezett körülmények között él. Nem elvált szülők ellenőrizhetetlen gyermekei, akiket az utca nevel.

A fenyegetettség, a szégyen a szülőket otthonuk elhagyására kényszerítette. Nehéz eladni a házat, mert átok ül rajta. Mindkét családot súlyos trauma érte. A gyilkossággal gyanúsított fiú szülei otthontalanná váltak, börtönbe járnak. Mohácsiék a temetőbe, a könnyeikkel öntözik a sírt.

Szinte elhordozhatatlan a tragédia, mert értelmetlen halált nemzett. A sebeket bízató, együttérző szavakkal nem lehet összevarrni. Újra és újra feltépődnek és véreznek.

A tragédia gyűlöletet vetett Mohácsiék szívébe. Lesz-e megbocsájtás? Talán ha csonkig ég a fájdalom mécsese. Csak az idő tudja begyógyítani a sebeket és megnyugtani a háborgó lelkiismeretet. Addig, hullanak a fájdalom könnyei.

RÁCZ LAJOS

„A Lungo Drom hosszú évek óta jelentős tényező Szolnokon”

Beszélgetés Szalay Ferencsel, Szolnok város polgármesterével

- Polgármester Úr, hogyan jellemezné a szolnoki cigányság helyzetét?

- Városunkban 4-5 ezer cigány ember él, szerte a városban, ezenkívül a Motor és az Úteg úton, illetve olyan területeken, ahol lakótelepi formában élnek. A kötődésem egy kicsit mélyebb a cigány emberekhez, mint egy átlag polgármesteré, hiszen pedagógus vagyok és akkor tanítottam a Széchenyi lakótelepen lévő Piros iskolában, amikor a Gyermekváros is indult és ott egyre több cigány nemzetiségű fiatalember talált otthonra.

Farkas Flóriánnal az OCO és a Lungo Drom elnökével, valamint Dr. Pálfi Miklóssal a szolnoki cigány kisebbségi önkormányzat elnökével jó-nak mondható a viszonyunk, bár Pálfi úrral voltak vitáink a költségvetési támogatás kapcsán. Az ő munkájuknak köszönhetően nincs Szolnokon cigány kérdés.

- Mennyiben jelent segítséget az, hogy működik a városban a cigány kisebbségi önkormányzat és hogy a legnagyobb és legeredményesebb cigány szervezet, a Lungo Drom székhelye is itt van?

- Én azt hiszem, hogy nagyon sokat jelent. Szolnok példaértékű a Lungo Drom életében. Több olyan kezdeményezés indult és indul - elsősorban az oktatással kapcsolatosan -, amely kezdeményezések később szétszóródnak az országban. Az sem mindegy, hogy egy ekkora országos szervezet elnöke szolnoki-e vagy sem, és hogy Farkas Úr tud-e mozgósítani Szolnokra erőket, mellyel könnyebbé teszi a cigányság, de a szolnoki lakosok életét is. A legutóbbi tárgyalásunk is éppen arról szólt, hogy olyan munkahelyteremtő beruházásokat - lakásépítéssel összekötve - próbálunk Szolnokon megvalósítani, ami munkát és normális lakhatási feltételeket biztosít.

A Lungo Drom hosszú évek óta jelentős tényező Szolnokon. A városban nincs különbség cigány és nem cigány ember között, mindenki ha-

sonló kötelességekkel kell, hogy bírjon, hasonló jogokat élvezve.

- Azt, hogy nincs különbség cigány és nemcigány ember között én természetesen tartom. A cigányság azonban olyan súlyos helyzetben van, hogy valamiféle "pozitív diszkriminációra" mégiscsak szükség van. A válásból kivezető út az oktatás és a munkahelyteremtés lehet. Számíthatnak-e azok az intézmények, akik azt felvállalják, a polgármesteri hivatal segítségével?

- Az oktatás a kimenekülési lehetőség ebből a súlyos helyzetből. A kezdeményezés ismét szolnoki, hogy cigány középiskolát hozunk létre a városban, ahol az alapfokú oktatástól kezdve az érettségig tanulnak a fiatalok, alapítványi iskola keretében. Az oktatás átszervezése a városban, ami a közintézmények átvilágításával indult el, valószínű, hogy olyan helyzetet teremt, hogy tudunk olyan létesítményt adni ennek a kezdeményezésnek, ami önálló cigány iskolát segíthet. Ezt azonban csak akkor tartom jónak, ha nemcsak cigány gyerekek oktatásáról lesz itt szó.

- Nemrég megbeszélést folytatott Polgármester Úr Farkas Flóriánnal. A tárgyalásnak két fő pontja volt: az egyik a szociális lakásépítési program, a másik, kisebbségi skanzen kialakítása a Tiszaligetben. Támogatja-e ezeket az elképzeléseket a polgármesteri hivatal?

- Olyannyira, hogy a szociális lakásépítési programnál megnéztük, hogy hol tudunk helyet biztosítani a mintegy 20 lakásnak. Én azt gondolom, hogy nem egy tömbben kell ezt megoldani, hanem szerte a városban. Nagyon fontos, hogy a felépült lakások rezszi költségét a tulajdonosok fizetni tudják, ezért létrehoztunk egy közhasznú társaságot, mely ezeknek az embereknek lehetőséget biztosít a munkához jutáshoz és azoknak is, akik a munkanélküliség kínjával küszködnek. Terveink szerint 100-150 embernek tudunk majd munkát adni, cigánynak és nemcigánynak.

A skanzen kérdéskörében először az merült fel, hogy a Zagyva torkolat környékén jöjjön létre a régi cigány mesterségek skanzenja. Én azt ajánlottam Farkas úrnak, hogy vigyük ki a Tiszaligetbe és ne csak a cigányságot mutassuk be, hanem az ősi magyar és az ősi cigány foglalkozások egymás mellett legyenek bemutatathatóak. Nagyon fontos, hogy ez kapcsolódjon a város milleneumi elképzeléseihez is. Én odaadtam azt az anyaghalmazt, amiben a városértékelések vannak, hogy ebbe a Lungo Drom illessze be a saját elképzelését és ebben a város természetesen partner. Helyet biztosítunk a Tiszaligetben és pályázatokon mi is próbálunk erre pénzt szerezni.

- A Motor út helyzetéről tárgyaltak-e?

- A Motor út helyzete többek között abból is fakad, hogy az itt élők mennyire igényesek a saját környezetükre. De az is igaz, ha nincs munka és nincs miből élni, hanem segélyekből élünk és rendszeresen a segélyt költjük a család életére, akkor előbb-utóbb probléma lesz. Azt gondolom, hogy jó az a gondolat, és ez megint Farkas úrtól ered, hogy a telepgazda valóban foglalkozzon a teleppel, a város pedig próbálja megtenni azt, ami az erejétől telik.

- A Motor úton nincs kövesút, nincs megoldva a csatornázás.

- A város egyéb részein is vannak ilyen problémák. Hamarosan elkészül a szennyvíztisztító hatodik övezete és a város egész területe csatornázott lesz. A belvízelvezető csatornák a Motor úton is megvannak, a szikkasztó árkok ott is megvannak, az átereszek ott is megvannak, csak karban kell tartani. Azt, hogy az utat le kell burkolni nem vita téma. Szolnok 100 km-es útjából az a 8-10 km, ami a Motor úton van szintén meg kell, hogy kapja a normális burkolatot.

Paksi Éva

Újra dolgozom

A program a 70-es években Angliában született, mert a szigetországban akkor hasonló volt a foglalkoztatási helyzet mint a 90-es évek Magyarországon. Nagyon sok alulképzett, szakképzetlen munkacső került az utcára, ezért a szakemberek egy új programot dolgoztak ki, melyet később adoptáltak Magyarországra. Az „Újra dolgozom” elnevezést már Magyarországon kapta.

Elsőként Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Baranya, és Csongrád megyében indították el a programot, majd 1998-ban az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány Jász-Nagykun-Szolnok megyében írt ki egy kétfordulós pályázatot, így szolnoki központtal is megalakulhatott az Újra dolgozom program, melynek igazgatója **Vass Julianna**, szakmai igazgatója **Fecske Ferenc**.

- Megyénkben a Kapocs Háló Alapítványnak jutott a megtiszteltetés - mondja Fecske Ferenc -, hogy ilyen módon vállaljon szerepet a foglalkoztatási feszültségek oldásában. Az Újra dolgozom program munkatársai összesen négy helyszínen, Szolnokon, Kunszentmártonban, Törökszentmiklóson és Kötelen várják a jelzett településeket, illetve a térségük munkanélküleit. Ennek a programnak a lényege, hogy azoknak az embereknek, akik a különböző célcsoportokba tartoznak - ilyenek a megváltozott munkaképességűek, az etnikai kisebbséghez tartozók -, el kell mondani, hogy mi a tervünk velük, meg kell őket partnernek nyerni, és ha ez sikerült, akkor jöjjenek be az irodánkba ahol megbeszéljük problémáikat és segítünk munkahelyet keresni. A munka elsősorban nem irodában történik, hanem úgynevezett "bázis-helyeket" alakítottunk ki a város különböző pontjain, attól függően, hogy kit hol találunk meg. Például az ifjúsági irodában, a Humánszolgáltatónál, adott esetben egy bárban, vagy egy szórakozóhelyen. A hét meghatározott órában ezeken a helyeken jelen vagyunk és szórólapok keretében tájékoztatjuk a leendő ügyfeleinket.

- Mennyire partner a szolnoki önkormányzat ebben a munkában?

- Nagyon jó, hiszen ennek a programnak lételeme a partneri együttmű-

ködés, nemcsak az ügyfeleinkkel, hanem a program végrehajtásában résztvevő önkormányzattal, önkormányzati intézményekkel, munkáltatókkal, állami szervezetekkel, és itt elsősorban a munkaügyi kirendeltségekre gondolok, valamint azokra a szervezetekre, akik részt vesznek a program végrehajtásában. Legfőképpen az önkormányzatokat és az önkormányzati intézményeket szeretnénk bevonni, hisz tőlük kaphatjuk a legtöbb segítséget elhelyezési gondjaink megoldásában. Legnagyobb öröömömre ezek az intézmények érzékelik is ennek a programnak a szükségességét.

A legfontosabb célunk most az, hogy az OFA-val megkötött megállapodásunkat teljesítsük, tehát 1 év alatt körülbelül 2000 célcsoporthoz tartozó munkanélkülit vonjunk be a programba partnernek és ebből a 2000 főből 750 munkanélkülit el is helyezünk.

1999. szeptember 30 - ig szeretnénk az újabb pályázatot benyújtani az Országos Foglalkoztatási Közalapítványhoz, amely a program folytatását jelentené, azaz további két éves működésre van lehetőség, amennyiben a vállalkásunkat teljesítettük. Most az a tervünk, hogy ennek a programnak a létjogosultságát gyakorlatban bizonyítsuk, ugyanúgy, ahogy ezt Angliában már bebizonyították.

R. Zs.

Szolgáltatásaink:

- Minden álláskeresővel külön foglalkozunk
- Segítünk önnek a legmegfelelőbb munkahely megtalálásában
- Segítünk új szakmát, hivatást találni, ha a régi nem megfelelő
- Segítünk önéletrajza megírásában
- Segítünk, ha jelentkeznie kell a munkáltatónál
- Számunkra fontosak a tartós munkanélküliek
- Nemcsak az elhelyezkedésben, de a későbbiek során is számíthat ránk, figyelemmel kísérjük sorsa alakulását

Minden szolgáltatásunk ingyenes!

Központi irodánk:

Szolnok, Arany Sándor út 5.
Telefon: 56/220-939

(Széchenyi lakótelep, a Hélikar ABC mögötti négyemeletes épület)

hétfőtől-csütörtökig: 8- 15 óráig
péntek: 8-12 óráig

A SZOCIÁLIS ÉS CSALÁDÜGYI MINISZTER AZ OCO ELNÖKSÉGI ÜLÉSÉN

1999. június 4-én az Országos Cigány Információs és Módszertani Központban az OCO elnökségi ülésén részt vett Harrach Péter Szociális és Családügyi Miniszter, dr. Doncsev Toso a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke.

Farkas Flórián bevezetőjében tájékoztatta a sajtó képviselőit a közelmúltban elfogadott középtávú esomagtervről és annak 1999-re történő végrehajtásáról.

A cigányok élethelyzetének javítása érdekében, három témakörre helyezték a súlypontot:

1. Agrárterület, foglalkoztatottság, növény és állattenyésztési programok, kisközségek /nem téveszt/

2. Szociális és egészségügyi kérdések felvázolása, elemzése, oktatása, életkörülmények elemzése.

3. Lakásépítési program, amelynek keretén belül létrejött egy Lakásépítést Támogató Közérdekű Alapítvány, /a szponzor, egyelőre nem kívánja megnevezni magát.

Az OCO részéről szakemberek bevonásával folyik a felmérés az együttgondolkodás keretén belül, állandó munkakapcsolat-

ban vannak az illetékes minisztérium képviselőivel.

Harrach Péter miniszter úr a foglalkoztatást bővítő programról beszélt, amely a munkaerőpiacon keresztül lenne kivitelezve. A felméréseken túl aktív munkalehetőséget szeretnének biztosítani a cigányok számára, példaként említeném az /erdőtelepítést/, amely hosszútávú programként jöhet számításba.

- A lakásépítéssel kapcsolatban megszeretném jegyezni, hogy nem cigánytelepeket akarunk építeni. A felépített lakásokat csak azok a roma családok kaphatnak, akik fenn is tudják tartani.

Farkas Flórián a feltett kérdésre elmondta, hogy csak olyan helyen építenek lakásokat, ahol van infrastruktúra, (víz, villany, iskola, bevásárlási lehetőség stb. Harrach Péter miniszter úr a foglalkoztatással kapcsolatos kérdésre: /amely a gödörásásban merül ki/ azt válaszolta, hogy olyan lehetőségeket, munkafeltételeket szeretnének teremteni, ahol szaktanfolyamok elvégzése után különböző kisüzemek, szövetkezetek létrehozásán gondolkodnak.

Örömmel halljuk a híreket, hogy a kormány és az OCO képviselői nemcsak tárgyalnak a célokról, tervekről, hanem érdemi lépések, döntések is születnek a romák

Farkas Flórián az OCO elnöke és Harrach Péter Szociális és Családügyi Miniszter

élethelyzetének javítása érdekében. A feladat nem könnyű és főleg nem kevés, de végre elindult egy eszelekvési program, bár apró lépésekkel, de folyamatosan halad.

Rácz Lajos

Július 17-én Orbán Viktor miniszterelnök fogadta Farkas Flóriánt, az Országos Cigány Önkormányzat vezetőjét, aki a miniszterelnök dolgozószobájából kilépve a sajtó képviselőinek azt nyilatkozta: „Minden idők legeredményesebb cigánypolitikai megbeszélése volt.

Emlékezés a Holocaust cigány áldozataira

"Névtelen hamvaitok felett megborzad a jövő"

Esőisten siratta áldozatainkat. Őszi-
sen hideg zápor áztatta az emlékművet,
az emlékezők sokaságát június 24-én
délután, amikor ereszt alá húzódva fel-
hangzottak az ismert Dankó-dallamok
Harmati Ernő cigányprímás vezetésével.
Az Országos Cigány Önkormányzat,
az MCDSZ, a Szaboles-Szatmár-
Bereg Megyei Önkormányzati Hivatal,
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Pol-
gármesteri Hivatala, a Nyíregyházi Iz-
raelita Hitközösség és a Cigány Áldo-
zatok Emlékművének Kuratóriuma a
Holocaust 54. évfordulója alkalmából
emlékezésre invitálta a cigányokat, a
megyei roma önkormányzatok képviselőit.

Még a kellemetlen időjárás sem tud-
ta megzavarni, hogy el ne jöjjenek em-
lékezni, koszorút hozni Anaresről, Rét-
közberenesről, Kisvárdáról, Tornyo-
spálcáról, Ibrányból, Nagyhalászból,
Paszabról, Csengerből, Kocsordról,
Nyíresaholyból. Érpatakról Nyíregyhá-
záról sok-sok faluból cigány és nem ci-
gány emberek, a roma civil szerveze-
tek, az izraelita egyház vezetői és so-
kan mások. Eljött fejet hajtani **Varga**
József, a Nemzeti és Etnikai Kisebbsé-
gi Hivatal elnökének tanácsadója, ott
volt **Farkas Tibor**, az OCO alelnöke, a
megye, a város vezető tisztségviselői,
intézmények vezetői, zsidók, cigányok
és nemicigányok sokasága. Velünk em-
lékezett **Tuka István**, a város alpol-
gármestere, **dr. Tóth Sándor** a megyei
közigazgatási hivatal helyettes vezető-
je, **Szemán Sándor** a város jegyzője.

A kuratórium tiszteleg az emlékmű előtt

Hajdú Zsolt megyei
kisebbségi referens. A
Cigány Áldozatok
Emlékművének Kura-
tóriuma nevében an-
nak elnöke, Farkas
Kálmán író-publicista
emlékezett elsőként
az 54 évvel ezelőtti
holocaustra.

Így
kezdte beszédét: "Az
évfordulókat nem
szeretni, hanem elvi-
selni kell. Különösen
akkor, ha azokhoz
drámák tapadnak. Va-
lamiért mégis fonto-
sak. Azért, mert illik
emlékezni rájuk. Úgy
vélem azonban, hogy
amíg az öröm megosztható, s igazán
csak másokkal nemesül boldog pillá-
nattá, a fájdalmat elviselni, valaki el-
vesztését megélni, újraélni csak egye-
dül képes igazán az ember. Majd ezek-
kel a szavakkal folytatta: "A cigányság
elpusztítását megtervező náci ideológia
54 éve arra kényszeríti az emberiséget,
hogy a holocaustra kollektívan emlé-
kezzék. Ez az életkő, mint jelkép áll
vörös műmárvány felett, hirdelve a ci-
gányság viharos életét, oldalában a ko-
vácsoltvas cigánykerék és az amlóra, s
a felirat immár két nyelven, magyarul
és cigányul. "Anda le mudarde romen-
go szeroipe. A cigány áldozatok emlé-
ke az egekbe szálljon." A kuratórium
elnöke emlékezését a következő gon-
dolatokkal fejezte be:

"Drámákat őrizünk
szívünkben-lelkünkben.
Emlékezzünk és
hajtsunk fejet, mert
ha ezt mi nem tesszük
meg, nem teszi meg
helyettünk senki. És
örökre elfelejtik,
hogy cigány holocaust
is volt."

Ezt követően **Lakatos**
Menyhért, **József**
Attila díjas, a
Köztársaság Babérko-
szorújával kitüntetett
írója szövege az emléke-
zőkhöz. Arra figyel-

Balról jobbra: Farkas Tibor, az OCO alelnöke, Lakatos
Menyhért, Farkas Katalin, a mátészalkai roma önkor-
mányzat képviselője és Farkas Kálmán

meztetett, hogy ami a 40-es évek végén
megtörtént, megismétlődhet újra, ha
nem vigyázunk, ha teret engedünk a
náci ideológiának, ha eltérjük a rasz-
szizmust, a cigányellenességet, s csak
legyintünk, ha látjuk, hogy bőrféjük
árpádsávos zászlókkal, roma ellenes
jelszavakat skandálva vonulnak, karju-
kat lendítve, mint egykor a náciak, a
nyilaskeresztesek. "Itt él zsigereinkben
a szenvedés, s bár félévszázada múlt, a
sebek nem gyógyultak be, nemhogy el-
homályosítsa emlékezésünket az idő,
hogy fiaink, unokáink, a cigány nem-
zedékek is tudják mi is történt akkor,
amikor Európa országaiból több mint
félmillió cigányembert hurcoltak el, s
váltak a gázkamrák, a náciizmus áldo-
zataivá. Bízom benne, hogy amíg cigá-
nyok élnek e tájon, évente egyszer el-
jönnek ide, hogy emlékezzenek és fejet
hajtsanak az áldozatok előtt."

Lakatos Menyhért megemlékezését
versének felolvasásával zárta: "Emlé-
keitek itt szárad közöttünk, /névtelen
hamvaitok felett megborzad a jövő./
Száz ezer élő gyertyaként égett, aszott
testek, /száz ezer embertestben mart a
tűzhalál./ A gázkamrák echei rekedten
hörögte az elmúlást, jaj, sírjátok felet-
tünk, éreztétek fájdalmainkat a fasiz-
mus kísérteinek rémtettei felett."

Ezt követően koszorút sokaságát he-
lyezték el cigányok, magyarok, zsidók,
hivatalok, intézmények vezetői az em-
lékművön.

Versek, versmondók, pedagógusok

Gondolatok a cigány Ki-Mit-Tud? után

Nem szállt volna oly szépen a dal, nem zengett volna úgy a citera, s a cigány-magyar verskincs egy-egy gyöngyszemét sem tudták volna olyan emlékezetesen előadni, ha a pedagógusok, tanítók-tanárok nem segítik hozzá tanítványaikat, nem vállalnak áldozatokat a gyerekekért, akik május 8-án szombaton színpadra léptek Szolnokon, a megyei művelődési házban megrendezett Ki-Mit-Tud? VII. megyei vetélkedőn, amelyet nagy szeretettel és hozzáértéssel rendezett meg ismét az "Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány. Köszönet illeti vezetőjét és munkatársait, valamennyi szervezőt és közreműködőt, akik olyan légkört teremtettek, s biztosították a feltételeket a sokáig emlékezetes versenyhez.

Ezen a napon a Jász-Nagykun-Szolnok megyéből nevezett általános iskolák cigány tanulói, vers és mesemondók, bábosok, színjátszók, táncosok, zenekarok és szólisták mérték össze tudásukat. Lehetetlen visszaadni azt a színes, élvezetes kavalkádot, amely e néhány órában izgalmakat, élvezetet okozott közönségnek, pedagógusoknak, gyerekeknek. Örvendetes, hogy a széksorokban már helyet foglaltak önkormányzati képviselők, ott volt, s megtisztelte jelenlétével az eseményt Fegyvernek polgármestere - és ajándékot is adott! - és többen, más tisztségviselők is.

Nem vállalkozhatok arra, hogy több mint félszáz produkciót elemezzek, minősítsek. Nem tette ezt a zsűri sem. Helyesen. A sokszínű palettáról a vers és mesemondókat emelem ki. Egy kicsit kitüntetésképpen is, no meg azért is, mert a legjelentősebb mezőny jött össze, s ebben a kategóriában szükségeltetett két külön díjat is kiadni. Hogy miért szólok a verselőről? Ennek több oka van. Nem csak az, hogy mint íróemberhez kö-

zel áll a szívemhez, hanem azért is, mert általános iskolás cigány tanulók példásan adták elő a verseket. Hallhattunk **Várnai Zsenitől**, **Szabó Lőrincről**, **Arany Jánostól**, **Rostás Farkas Györgytől**, s más jeles költőinktől verseket. A másik ok: azok a versmondók szerepeltek a legsikeresebben, akiknek a pedagógusai, felkészítői a hozzájuk illő irodalmat választották. Ilyen volt **Rostás Szandra** Sün Balázsa, **Lukács Pál** Kisegér című versmondása és **Móra Ferencről** **Kállai Kornél** előadásában a Csóka.

Szép, tiszta kiejtéssel, artikulálással mondták különösen ők hárman a verseket, s illik, hogy ezért köszönetet mondjunk a felkészítő tanítóiknak-tanáraiknak. Nem mellékes tehát a versválasztás. Ebben fontos szerepe van a pedagógusnak. Ez jellemezte **Lukács Nikolett** fegyverneki kislány Várnai Zseni Csendes éj című versének a választását és előadását is. Említést érdemel a jászberényi **Lakatos Rómeó** valamint a fegyverneki **Farkas Anna** és a tiszaföldvári **Bravik Sándor**, **Rostás Andrea** és **Tóth Brigitta** is. A karcagiak **Duka Imré-**

je cigány mesével kedveskedett a nézőknek-hallgatóknak.

Nem tudom, hogy a következő években látjuk-e majd a versenyeken **Rostás Szendrát**, a kis **Lukács Palit** vagy **Kállai Kornélt**? És ez a következő ok, amiért a versről és versmondokról szólok. A Ki-Mit-Tud? versenyeknek a felfedezés, a tehetségek felkutatása, felkarolása is fontos feladata. Csodálatosan szép selymes tiszta hangja ma is visszacseng bennem, ahogyan a Karcagról érkezett **Balogh Anikó** a cigány népdalt előadta. Rajtuk és tanáraikon múlik, hogy e kis tehetségeknek a versmondását, énekét tovább csiszolják, s ne engedjék elkallódní őket.

Fontos a versválasztás. Ám az sem mellékes, hogy a versenyzőre szabottság mellett egy cigány Ki-Mit-Tud?-on megfelelő arányban szerepeljenek cigány írók-költők alkotásai is. Talán ez az, amitől több lehetett volna. Ezzel együtt is élmény volt ez a májusi szombat délelőtt mindazoknak, akik részesei voltak.

Farkas Kálmán

Cigány Kulturális Nap

1999. június 12-én Kunszentmiklóson a Városi Művelődési házban harmadik alkalommal kerül megrendezésre a Cigány Kulturális Nap, a helyi cigány kisebbségi önkormányzat és a városi polgármesteri hivatal szervezésében. A kisebbségi önkormányzat két képviselőjével, **Bódi Ágnessel** és **Csörgő Gyula** tanár úrral beszélgettem a 12.-ei programról.

- Hagyományteremtő szándékkal immár harmadik alkalommal kerül megrendezésre a Cigány Kulturális Nap. Kunszentmiklóson minden évben megszervezték a Magyar Kultúra Napját és innen jött az ötlet, hogy mi is megrendezzük a Cigány Kulturális Napot, hiszen nekünk is van mivel büszkélkednünk, és szeretnénk ha a kultúránkat, neves íróinkat, költőinket minél többen megismernék.

Sajnos, a most felnövő nemzedék nem tudja mit jelent valójában cigánynak lenni. Ezek a gyerekek nem tudják majd átadni a saját gyermekeiknek a hagyományainkat, csak ha mi elmondjuk nekik, megszerettetjük velük azt, ami az övék is. Az iskolában még nincs kötelezően bevezetve a cigány kultúra pedig jó lenne, ha a gyerekek tanóra keretében megismerhetnék őseiket, származásukat, íróikat, zenészeiket. Mi most ezt próbáljuk megvalósítani oly módon, hogy amíg a gyerekek a kulturális napra készülnek, addig fölkészítjük őket a cigányságról szóló történetekből, mesékből, versekből, zenékről és arról, hogy mit is jelent tulajdonképpen cigánynak lenni. Ezek a gyerekek még nagyon fogékonyak, tanulékonyak, ők jelentik a jövőt.

- Tíz éve dolgozom cigány gyerekekkel - mondja Csörgő Gyula -, nagyon szeretem őket és én látom bennük a tehetséget úgy a sport, mint a különböző művészetek terén. Igaz, könnyebben fel is adják, ha nem úgy sikerül valami, ahogyan ők eltervezik.

- Milyen kategóriákban szerepelhetnek a gyerekek?

- Körülbelül 30 gyerek szereplésére számítunk, akik zene, tánc, és vers kategóriában mérik össze tudásukat. Ezen a versenyen nem lesznek vesztesek, csak győztesek, és reméljük lesz még folytatása a jövőben is a Cigány Kulturális Napnak.

R. Zs.

1999 Roma Ki Mit Tud

1999. május 22-én Peremarton gyártelepen a Petőfi Művelődési Házban került megrendezésre a roma Ki-Mit-Tud? megyei bemutatója. Jelen voltak megyénk több településéről, a cigány önkormányzatok által delegált versenyzők Veszprémből, Balatonfőkajárról, Berhidáról, Várpalotáról, Ajkáról, Lovászpatonáról és Devecserről.

A rendezvény **Pintér Tibor**, Radnóti díjas előadóművész kezdeményezése alapján jött létre, azzal a céllal, hogy a tehetséges roma fiatalok számára bemutatkozási lehetőséget biztosítsanak, tehetségüket a többségi társadalom felé is közvetítsék.

Ének, hangszeres zene, tánc és vers kategóriában, 21 produkciót értékelt a zsűri. A zsűri tagjai: **Fátyol Tivadar** zenészerző a zsűri elnöke, **Sípos Zoltán**, a Veszprém Városi Művelődési Intézet igazgatója, **Horváth Viola** a Megyei Közművelődési Intézet igazgatója.

A verselők közül **Farkas István**, zenében **Ledvai Krisztina**, ének kategóriában a veszprémi **Rupa László**, tánc kategóriában a berhidai **Bogáncsvirág** együttes bemutatóját értékelte a legjobbnak a zsűri.

Versenyen kívül **Keszler Eszter** és a Ciklon együttes szórakoztatta a közönséget.

Focival az előítéletek ellen

Május 28-án 18 órakor Berhidán különleges labdarúgó mérkőzést rendeznek: a házigazdák ellenfele a Fekete királyok nevű roma csapat lesz.

Berhida lakosságának 13 százaléka cigány, és sajnos előfordul ellentét a lakosság többsége és a kisebbség között. A főként előítéletekből fakadó problémák enyhítése miatt, pontosabban a „diszkrimináció falainak lebontása” céljából szervezték meg a helyiek focimeccsét az 1997-ben alakult roma együttesrel.

- Eddig a zene és a tánc „közvetítésével” igyekeztünk a többséggel elfogadtatni magunkat - mondta **Babai János**, az Országos Cigány Önkormányzat Veszprém megyei képviselője. Most csatlakozik ehhez a foci is, és bízom benne, hogy sikerül közelednünk egymáshoz. Hiszen a sport, a futball világnyelv, és ezt szeretnénk kihasználni. Terveink között szerepel, hogy a roma csapatot jövőre valamilyen bajnoki rendszerbe is szeretnénk benevezni. Most azonban a pénteki találkozóra koncentrálunk, és remélem, sokan jönnek el a barátság jegyében az összecsapásra.

Sikeres romanap Győrben

Győr Megyei Jogú Város Cigány Önkormányzata sikeres romanapot rendezett a megyeszékhelyen május 21-én. A Bartók Béla Megyei Művelődési Központ előcsarnokában összegyűlt jelentős számú érdeklődőt **Pádár László**, a cigány önkormányzat elnöke üdvözölte, majd dr. **Dézsai Csaba András** alpolgármester mondott megnyitó beszédet. Itt mutatkozott be a közönség előtt **Járóka János** és **Szombath Géza** naivfestő, **Farkas Kálmán** dedikálta Sorstudat című esszékkötetét és a Csisznyikói cserepek című szociog-

rafiáját. Este a 100 tagú Cigányzenekar adott fergeteges műsort. Zsúfolásig telt nézőtér fogadta **Puporka András** magyarnóta énekest és **Bangó Margitot**, a cigányok csillagát.

A sikeres romanapon fellépett a Ki-Mit-Tud? vetélkedőjéből ismert és sikert aratott Kanizsa Csillagai beás folklór együttes is.

A romanap vendége volt **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke és több OCÖ képviselő, s a megyében működő cigány önkormányzatok elnökei is.

Első ballagás a Roma Esély Alapítványi Szakiskolában

Három évvel ezelőtt, amikor a gyerekek először lépték át a Roma Esély Alapítványi Szakiskola küszöbét, ugyanilyen szikrázó napsütés volt.

A három év elrepült és most a „Ballag már a vén diák” kezdetű dal szomorkás sorai töltik be az iskola épületét. Szülők, tanárok, barátok, az iskola tanulói ünneplőbe öltözve, virággal kezükbe hallgatják az iskola igazgatójának, **Csillei Bélának** értékelő, búcsúzó szavait. Mennyi mindent megtanultak ezek a gyerekek a három év alatt! A számítógép rejtelseibe való tájékozódást, a gépirást és nem utolsósorban emberséget. Ezen a napon 13 tanuló végzett és búcsúzott el az iskolától, hogy a megszerzett szakmával próbálják életüket tartalmassá, gazdagabbá tenni.

Hallgatjuk az egyik ballagó diák búcsúzó szavait és mindenki érzi, a gyerekeknek ez az iskola az otthon is jelentette, ahol a tudás mellett olyan viselkedési formákat ismerhettek meg, amelyek az életben majd nélkülözhetetlenek lesznek.

Kívánjuk, hogy a megszerzett tudással mind a tizenhárman találják meg boldogulásuk útját.

A nap ma is ugyan úgy szikrázik, a szellő most is kedvesen simogatja arcukat, mint három évvel ezelőtt, de mégis másképpen: tele optimizmussal, bizakodóan! Ballagó diákok! Legyetek szerencsések!

Bujdosó Jánosné

Csillei Béla igazgató úr a végzős diákokkal

Dr Pálfi Miklós, az Országos Cigány Onkormányzat elnökhelyettese búcsúzik a végzős hallgatóktól

Belső Fény

Interjú David Beeri festőművésszel

- Honnan ez az idegen hangzású név?

- Az eredeti nevem: **Pongor Beri Károly**. Nem mintha szégyelenem kellené a nevemet, egy David Beerit jobban el lehet adni Japánban.

- És veszik a képeidet?

- Hála Istennek, igen. S ez a festő gyötrelme is egyben, mert ezeket már szeretném megtartani.

- Ammilya jók?

- Érett férfikorban vagyok, már 25 éve festek. A festésetem is nagykorúvá vált. Ezeket a képeket már a belső fény hívta életre. Valóban vívódva, tusakodva keltettem életre őket. Az énemből szakadtak ki, azért olyan kedvesek nekem.

- *Banális kérdés: hogyan lesz valakiből festőművész?*

- Istentől kapunk tehetséget, és azután szorgalom és elszánt küzdelem tüzeiben edződik művésszé az ember.

- Kitől és hol tanultál?

- Egy neves debreceni festőtől, **Bodor Károlytól**. Nála kezdtem és hivalkodás nélkül elmondhatom, hogy a mesterem háromhónapi együtt dolgozás után nem hitte el, hogy azokat a képeket, melyeket megmutattam neki, ez idő alatt festettem. Képmutatónak hitt, úgy gondolta, én már évek óta tanulom ezt a szakmát.

- Hogyan sikerült meggyőzni?

- Kértem, tegyen próbára, s miután lerajzoltam a mértani testeket, akkor döbbsent rá, hogy van még tanulni valóm.

- A te festéseted nem a hagyományos értelemben vett cigányfestéset.

- Sajátos stílust dolgoztam ki, ahol a szín és a forma a tökéletességre törekszik, de ez nem mindig sikerül. Belső fegyelem és rend uralja a képeket, amely sajátos békét és harmóniát áraszt.

- Beszélne az álmaidról?

- Három dimenzióban történik a világ megjelenítése, s ennek a szellemisége látható az anyagi világban. A negyedik dimenzió a láthatatlan szellemvilágból áll. Ez a világ izgalommal tölt el engem. Isten világa ez, s ott kezdődik ahol a látható véget ér. Ez a világ izgat engem. Ide szeretnék bebocsájtást nyerni.

- Miért?

- Mert ott olyan színek és fények vannak, amelyek szólni tudnak a bezárt szívekhez, s én kulcs szeretnék lenni.

David Beeri, azaz Pongor Beri Károly képei egyik ámulatból a másikba ejtenek: a színek és víziók különös találkozása ez. Különböző irányzatok jól megférnek egymás mellett: a realitástól, az impresszionizmuson át a kubizmusig, szinte minden képviselteti magát.

Mindenütt fegyelem és rend, konfliktus nélküli harmónia, amely mennyei békét áraszt. Megmagyarázhatatlan csend lengi be a képek "levegőjét". És a néző csodálkozó tekintettel fókuszálhatja azt a belső fényt, amely szelíden "szól".

Rác Lajos

David Beeri a cigány Csontváry

Amikor képeit megláttam és megpróbáltam több dimenziós látásmódját felfogni és megérteni úgy éreztem, hogy David Beeriben /Pongor Beri Károly/ Csontváry született újjá. Beszélgetésünk és közös elmélkedésünk folyamán szóvá is tettem neki. Nem döbbsent meg, bár kissé meglepődött, s azt mondta: képeit még így senki nem minősítette. Elfogadom e megközelítést, s magam is rádöbbenek a Csontváryval való hasonlóságra. E pillanattól próbálom ezt átélni. "-fogant meg David Beeriben a gondolat a Nyíregyháza Borbányai Művelődési Ház bemutatójának szünetében.

Művészettörténész feladata, hogy mint az operáló sebész bonckés alá vegye a festményeket, a megszületett műveket, hogy aztán elhelyezze őt valamelyik izmusba, netán próbálja beskatulyázni. David Beeri a zseniális álomfestő, a dimenziókban élő, s azokon is túlmutató. az örökkévalóságot, a mindenséget megközelítő művész alkotásai olyan egyéniek. egyediek, sajátosak, hogy beskatulyázhatatlanok.

Matits Ferenc művészettörténész írja róla: "Érdemes felfigyelni arra is, hogy művészetében hogyan ötvözi a kubista, a naiv, a realista és a szürrealista művészet legjobb hagyományait." A tárlaton a Don Quijote álma című, 100X80 cm-es olajfestményéhez szorulna a kép.

Egészen új szín és formai világot tár fel előttünk David Beeri. Minden műve külön-külön is mély átgondolást, befogadást igényel. Virágai álomvirágok, tájképei álomtájak, portréi az evilágiság és a transzcendentális határát súrolják. Leszűrten, légius világgépet varázsol elélnk sok dimenziós látásmódjával.

Farkas Kálmán

DÁVID BEERI

**A cigány
Csontváry**

DEBÓRA BEERI

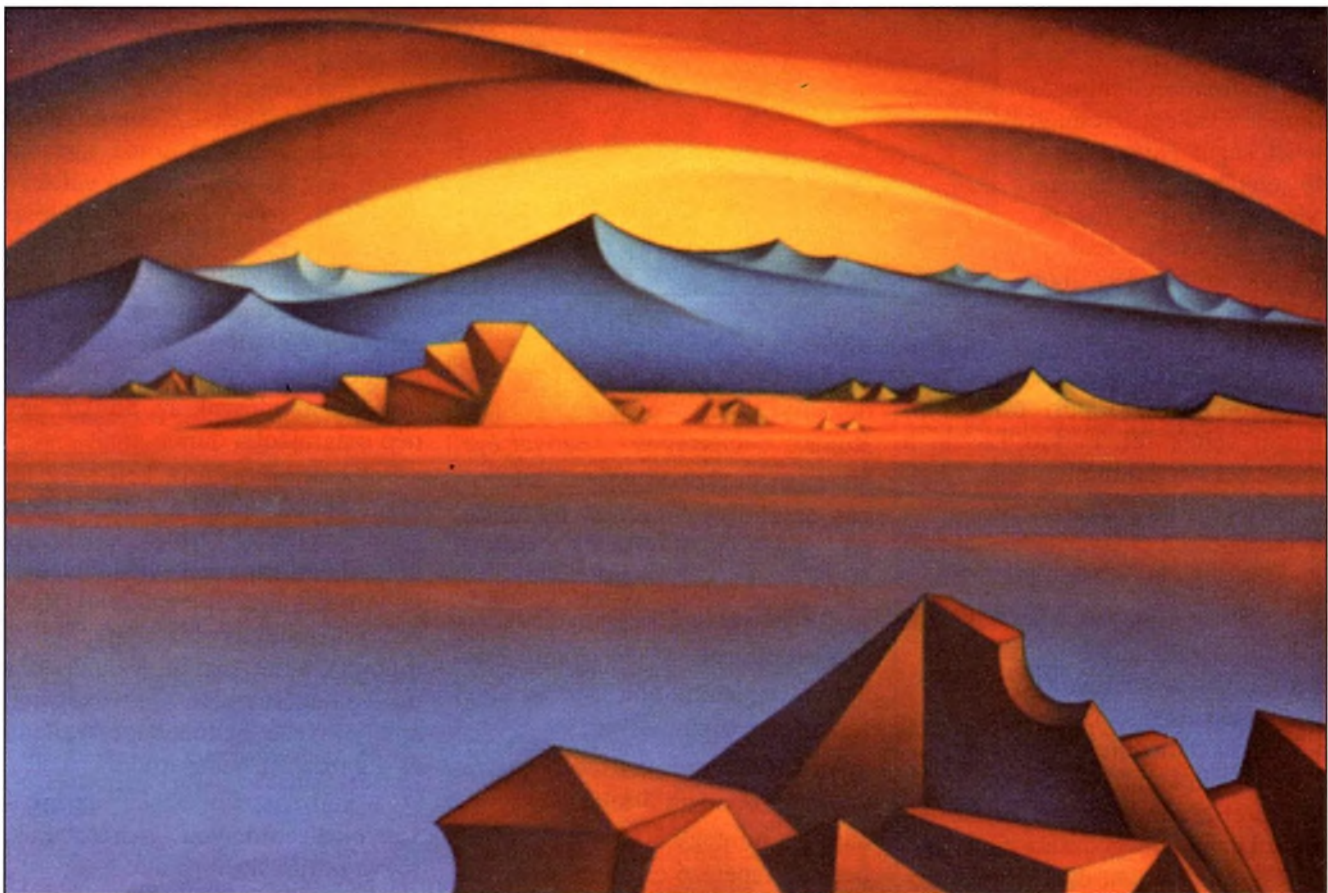
ELVÁLTOZÁS

HOLDFÉNY

SZIMBIÓZIS

FÉNY/DIMENZIÓK (Fotók: Nyári Gyula)

Vendégünk: Farkas László

Hosszú és küzdelmes út vezet a cigányteleptől a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumáig, ahol Farkas László kisebbségi referensként dolgozik.

A cigánytelepről kiszakadni, annyit jelent, mint az árral szemben úszni: bátorság és kitartás kell hozzá.

Farkas Lászlónak volt kitől örökölnie a kitartást és a bátorságot. Az édesapja felnőttként fejezte be az általános iskola 8. osztályát. Gyalogmunkásként kezdte a térszbe, majd kocsis és később traktoros lett. A munka minőségi változása az élet változását is igényelte. Ez a párhuzamosság Farkas László életében is nyomon követhető. A család a cigánytelepről beköltözött a faluba és ott épített házat.

Ez a minőségi változás ugródeszkaként teremtett lehetőséget Farkas László életében. A karcagi Mezőgazdasági Technikum gépészeti szakára jelentkezett. 1975-ben érettségizett, majd ezt követően jelentkezett a Killián György Repülő Műszaki főiskolára, ahol 160 jelentkezőből - csupán kilencet vettek fel. Farkas László a legjobb 14-ig jutott el.

1976-ban megházasodott, s mint a mesében, a 9 gyermekes család legkisebbik lányát vette el.

Tíz évig dolgozott a karcagi Talajjavító Vállalatnál, középvezetőként. Ez az időszak volt a tanulás és az önképzés ideje: szervíz-üzemtechnikusi oklevelet szerzett és gépjármű szakokatatói képesítést kapott, de ezzel koránt sincs vége. Ezután következik a menedzseri képesítés, tévés szakdiploma és újságírói képesítés, illetve bölcsész diploma.

Jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Államtudományi egyetem hallgatója.

Egy-két évig különböző munkahelyeken dolgozott: igazgató helyettesként egy KFT-nél, volt nemzetközi üzletkötő és több esetben munkanélküli.

A 90-es években kapcsolódott be a roma politikai életbe. Indult az önkormányzati választásokon és ki-

sebbségi szószóló lett.

1991-ben a Roma Parlament kezdeményezésére megalakult a Fiatal Romák Országos Szövetsége, amely célul tűzte ki a fiatal, tehetséges, tanulni vágyó romák ösztöndíjjal való támogatását. A Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola 20 cigány fiatalnak adott diplomát. A pécsi Janus Pannonius egyetem bölcsész karán 6 roma fiatal diplomázott.

A FIROSZ szervezésében a tiszaburai központban 5 település bevonásával, mintegy 50 fő szerzett szobafestő, tapétázó és kőművesi szakmabizonyítványt, s elhelyezke-

dési lehetőséget is kapott, ami "hab a tortán".

Ezek az adatok egy út cölöpei, "jelölő" karói, amelyek utat szeretnének mutatni, hogy miként lehet átjutni a "sivatagon" keresztül az oázisba, ahol olyan élettételek várnak a romákra, ahol már alkotni, teremteni és tervezni lehet egy olyan jövőt, amely azon túl, hogy esélyegyenlőséget teremtsen, egy roma polgári társadalom alapjait is segíti lerakni.

Nincs ez másként Farkas László életében sem, aki tudja, hogy a tudás olyan kincs, mint a sivatagban a víz. Átsegíti az embert a nehéz körülményeken. A tudásszomj nemcsak bölcsébbé teszi az embert, hanem folyamatosan alakítja, formálja a karakterét és ívet ad annak a törekvésnek, amelyet úgy hívnak: öntudat. Ennek az ébresztgetése folyik a roma társadalomban, mert a célok, a tervek felvállalása teszi naggyá a népet.

Farkas László úgy gondolja, hogy a romák életében egy új fejezet kezdődött, mégpedig az önfelelősség felvállalása. Ez az időszak az, amikor egy nép megrajzolja önnön arcát.

Sok-sok cölöpkarót kell még levernünk ahhoz, hogy a romák olyan élethelyzetbe kerüljenek, amely egy polgári létforma körvonalait láttatja. A tudás útja az egyetlen járható út: szakmunkás bizonyítvány és diploma, a mi igazi útlevelünk, ez a mi megálmodott jövőképünk, amely kivezet bennünket a szellemi és a gazdasági mocsárból.

Le kell csapolni azokat az ingoványokat, amelyek marasztalják, fogva tartják a romákat.

Rác Lajos

„A,, Choli

Sok szeretettel köszöntjük Choli Daróczi Józsefet 60. születésnapja alkalmából.

Choli-Daróczi József, mellette a költőtárs, Nagy Gusztáv

A "legcigányabb" cigány, akit valaha ismertem. És ha kétségeink támadnának afelől, hogy a cigányok Indiából

származnak, nos, akkor csak rá kell néznünk Cholira és nyomban meglátjuk benne őshazánkat: Indiát.

Hívják őt: "Cigány Dózsa Györgynek", aki kiegyenesítette a szavak kaszáját, hogy síkra szálljon a romák jogaiért. Isten háta mögötti borsodi faluból származik, annak is a legszéléről Bedőrről.

A hatvanas években jött fel Budapestre. Vasszorgalommal leérettségizett és tanári diplomát szerzett. Közben egyik napról a másikra költő lett. Cigányklubokat hozott létre a kallódó roma fiatalok számára. Célokat, terveket pendített meg előttük, s közben palérozta az elméjüket.

Ünnepeljük őt a 60. születésnapja alkalmából, mert méltó az ünnepségre, hisz oly sokat tett és tesz a romákért.

Hallgatjuk verseit, Jónás Judit, Daróczi Ágnes és Hollai Kálmán tolmácsolásában. Kések és kihegyezett kaszák élei villannak a versekben és a szívünknek szegeződnek.

Choli visszafogottan mosolyog és fogadja, mintegy százötven barát, pályatárs ismerős kézfogását a Kossuth Klubban.

Rácz Lajos

Kossuth Rádió

Cigány félóra - Choli valamással

Lehet azon meditatálni, vajon érdemes volt-e egy teljes félórát, a teljes műsort június 11-én, a május 26-án 60 esztendősen Choli Daróczi József költő-újságíró, műfordítónak szentelni. Én azt vallom: igen. Nem csak azért, mert első között voltam - ha nem az első! - aki portrét írtam a hazai cigány irodalom kiemelkedő, nyelvét és József Attilát imádó költőről, hanem azért is, mert még nekem is mondott újat. Másrészt nem mondhatjuk el, hogy a cigány értelmiség értékhozó alkotóit oly nagyon ismernénk. Nem csak a cigányok, a nem cigányok is. Iskoláinkban még nem tanítanak rólunk. Choliról sem. Lakatos Menyhértől sem. Bari Károlyról sem és a többiekéről sem. Remélem a jövőben hallanak róluk és a többiekéről is.

Ha igen, ha nem, e Choli vallomást meg kell őriznie az archívumnak. /És a többi hasonlót is!!! Bízom Varga Ilona szerkesztő gondosságában és figyelmességében, hogy ezt meg is teszi. Gazdag és tanulságos életút a Cholié. Bedőhből a kis faluból indulva a parasszusig jutott. Közmegbecsülésnek örvend. Természetes, nyílt szívű cigány. Költőien egyszerű és egyszerűen

költői! E műsorban vallotta: "Jobban figyelek őseimre, mint önmagamra." És ez anyanyelvszeretetében csúcsosodik ki. Ebben a félórában egy életút átlomását, villanásait mutatta fel. Rávilágított a cigány mesterségek közül a szegkovácsok sokoldalúságára, felemlegette a messziföldön híres jósnő nagyanyját, vallott iskolai életéről, a szeretett pedagógusról, aki kilít vásárolt nekik saját pénzén, felvillantotta a paraszti cigány élet epizódjait, a kisebbségek egymás mellett élésének békés pillanatait. Élmény volt hallgatni, hogyan lett vájár, s foglalt ágyat a munkásszállón, s a kvantummechanikával ismerkedő cigány ember miképpen ismerkedett József Atillával, hogyan vált szerelmesévé s költővé maga is.

Cigány dokumentum értékűek, az ilyen és hasonló cigány értelmiségiekéről szóló vallomások. Még akkor is, ha a Choliról hallottak egy része már korábban elhangzott. A 60 éves Choli elhatározta: doktorálni fog. Adjon neki az Isten hozzá szerencsét, kísérje továbbí életútját erő, egészség és boldogság.

Farkas Kálmán

Vélemény

Roma Magazin

Kiválóan szerkesztett Roma Magazint láthattak a nézők június 7-én. Megvolt az íve, mely kicsúcsosodott a végén, a Farkas Flóriánnal, az Országos Cigány Önkormányzat elnökével készített magvas, őszinte, a gondokat feltáró interjúval. Helyes volt, hogy a híresokor élén a meglepővel, az Oroszlányban kialakuló kilakoltatási hullámai kezdtek. Aktuális, a könyvnek és az alkotóknak tisztelgő volt az ezt követő blokk, amely első helyen Szécsi Magdát mutatta be, megdöbbenő, szenvedélyes önvallo-másával és saját grafikáival. Hangulatos volt a zenei aláfestés, s a költő valomása: "Inkább írni szeretek". Varga Gusztáv igazgató bemutatása nyomán kaphattunk összefogott képet a Kaly Jag iskoláról, ahol nemcsak cigányok tanulnak. Megtudhattuk, hogy működése óta 100 diákot bocsájtott az életbe, s közülük 60 tovább tanul.

Choli-hoz méltó volt Hollai Kálmán színművész és Lakatos Menyhért író köszöntője.

Jónás Judit színművész előadásában hallhatták a nézők Choli egyik szép versét.

A roma lapok sorában ez alkalommal a most indult Világunk című színes magazint mutatták be, melyről a lap főszerkesztőjét Osztójkán Farkas Bélát kérdezte a Roma Magazin felelős szerkesztője. Osztójkán bemutatta a lapot, szólt a kardinális teendőkről, a mellékleteként negyedévenként megjelenő Cigány Közlönyről, a terjesztéséről és a gondokról.

A szerkesztő Joka Daróczi János következetességére vall, hogy amit eltervezett, azt meg is valósítja. Miről van szó? Arról, hogy egy-egy alkalommal a legilletékesebbeket, minisztert, államtitkárt, OCÓ elnököt, stb szóltat meg a Roma Középtávú Csomagterv /Romaprogram/ megvalósítása ügyében. Ez alkalommal - jó időben! - került sor az OCÓ elnökével, Farkas Flóriánnal való beszélgetésre, aki egyebek között a nyitott kérdésekről elmondta, hogy a pénzügy-minisztérium nem tudta beépíteni a költségvetésbe a középtávúval kapcsolatos forrásokat, s hogy azok a minisztériumoknál lesznek/vannak meg. "Én nem tudok ilyesmiről" - mondta Farkas Flórián. A nyílt kérdésekre, nyílt, őszinte válaszokat adott az OCÓ elnöke, melyből kitűnt az aggodása.

A Roma Magazin szerkesztésében bekövetkezett stílusváltás, határozott elnyőnére vált a műsornak. Eleve nebbé, mozgalmasabbá, sokoldalúbbá, tartalmasabbá, egyben az egész cigányságot érintő kérdésekre vált.

Farkas Kálmán

Mérlegen az éves munka Szarvason

Közösségi Ház, hirdeti büszkén a bejárat felett a felirat. Kívül, belül tágas, csinos épület. 1998-ban újították fel. Végigjárjuk a helyiségeket: nagyterem, öltözők, kazánház és a cigány önkormányzat irodája.

Itt, az irodában gyűltek össze a cigány önkormányzat képviselői egy kis baráti beszélgetésre, hogy átgondolják az esztendő munkáját.

Hogy is kezdődött?

Szarvas cigány lakossága bizalmat szavazott immár a második négy évre a helyi cigány önkormányzat képviselőinek. Mindenképpen elismerés ez. Nagyon büszkének rá, hogy ünnepélyes esküt tettek: minden tudásukkal segítik a cigányság ügyét. Komolyan vették őket, számítanak rájuk.

Az első összejövetelen megbeszélték a teendőket. Tudták, hogy 850 cigányember jövőjéért, életük jobbításáért kell dolgozniuk. Nem könnyű feladat, hiszen a város cigány lakossága nagyon szegény, alig akad közöttük szakképzett ember.

A szarvasi cigány önkormányzat első ténykedése az volt, hogy felosztották egymás között a feladatokat. **Kasuba József** elnökhelyettesi megbízást kapott és intézi a pénzügyeket. **Kalász Károly** az oktatást segíti. **Mrsán József** a népjóléti feladatokat látja el. **Ökrös János** gazdasági ügyekkel foglalkozik. **Pusztai József** elnök koordinálja a munkát. Az ő személye nagy segítség a város vezetőségének és az önkormányzat többi tagjának, Pusztai József ugyanis tagja az Országos Cigány Önkormányzatnak, így látja az országos gondokat, feladatokat is, így a szarvasi teendőket, eredményeket mérni, hasonlítani tudja az országos átlaghoz.

Következő lépésként rangsorolták a feladatokat:

1. Megismerni valamennyi cigány családot, gondjaikat. Házirosl járva felmérték a cigány családok helyzetét: lakás és életminő-

ségét, az óvodás, iskolás korú gyermekek számát, a munkanélküliek létszámát.

2. Meg kellett ismerni a város vezetőit. Elfogadtatni magukat, mint a cigányság ügyének képviselőit.

3. Szakmai és anyagi segítséget kértek az épület, a sportpálya felújításához, az oktatási és munkaügyi problémák megoldásához.

Elkészítették az első, majd a második félévre a munkatervet. Megállapodtak, hogy kéthavonta üléseznek. A város vezető testületeivel megállapodási szerződést kötöttek. **Kepenyes András**sal, a városi munkaügyi központ vezetőjével megállapodtak, hogy a munkalehetőségekről írásbeli anyagot kapnak, melyet kifüggesztenek a Közösségi Házban, ahol ezt mindenki megtekintheti.

Kevés a munkalehetőség. A szak tudás hiánya még nagyobb akadály. Ennek ellenére sikerült közmunkásnak elhelyezkednie a Vízműhöz 27 embernek. Néhányan a KOMÉP-nél, sokan a gátacon végeztek közmunkát az árvíz idején. Társadalmi munkát is vállalnak a cigányok. Legutóbb 56 fát ültettek a futballpálya köré.

Március 26-án közös testületi ülést tartott a cigány és a szlovák önkormányzat. **Domonkos László** országgyűlési képviselő, a megyei közgyűlés elnöke a területfejlesztési lehetőségeiről tájékoztatta az összegyűlteket. **Babák Mihály** polgármester arról beszélt, hogy melyek a helyi lehetőségek és mit vár el a város vezetősége az önkormányzatoktól.

Az április 23-ai cigány önkormányzati ülésre meghívót kaptak: a bölcsöde, az óvodák és az iskolák vezetői. Megbeszélték a problémákat és megállapodást kötöttek az együttműködésről. Ez a terület adja a legtöbb feladatot. "Akié az ifjúság, azé a jövő." A cigány önkormányzat figyelemmel kíséri a hiányzásokat. Ha a pedagógusok jel-

zik, hogy szükséges, felkeresik a szülőket. Megértetik velük a tanulás fontosságát. A 3,5 tizednél jobb tanulmányi eredményt elért cigány gyerekeket megjutalmazták.

Megállapították, hogy az utóbbi időben nagyobb az érdeklődés az iskola iránt. Ennek egyik oka, hogy jogosítványt csak a nyolc általánost végzett fiatal kaphat.

Az óvodáskorú cigány gyermekek 90 százaléka nem járt óvodába, ennek eredményeként aránytalanul sok gyereket küldenek kisegítő iskolába. Ezzel egy életre megpecsétlődik a sorsuk. Korlátozódik, sőt, lehetetlenné válik szakmatanulásuk, majd elhelyezkedésük. Folyamatosan győzködik a szülőket az óvoda fontosságáról, az étkezési díjak támogatásához a városi önkormányzat segítségét kéri.

Az iskolából kikerülő fiatalokat pályázatokra való jelentkezéssel segítik.

Meghatottan beszélnek az önkormányzat képviselői arról, hogy megismerték az adhatás örömét. Mikuláskor minden cigánygyermek, sőt az óvodában és a kisegítő iskolában a nemcigányok is csomagot kaptak a cigány önkormányzattól.

Május 16-án a békéscsabai Jókai Színház színészei látogattak el a szarvasi cigányokhoz. A nyitány a délután három órakor kezdődő futballmeccs volt a színház és a szarvasi cigányok csapata között. Az eredmény 4:3 a színészek javára. Este a színház művészei 35 perces esztrád műsorral szórakoztatták - nagy sikerrel - az összegyűlteket.

Wuscher Anna

VI. Magyarországi ROMA KUPA országos döntő

Nyíregyháza, 1999. június 5.

Immáron hatodik alkalommal gyűltek össze Nyíregyházán a roma fiatal-ság legtehetségesebb sportolói, hogy ismét bemutathassák képességeiket, labdarúgó tudásukat. Egy olyan rendezvényen, amely Európában is alighanem egyedülálló. Hiszen példa nélküli, hogy egy etnikai kisebbség képviselői ilyen szép számban mérkőzzenek meg a labdarúgó pályákon, hogy a legjobb elnyerhesse a magyarországi Roma Kupát.

Hatodik esztendeje, hogy évről-évre, hosszú hetekre, hónapokra programot ad a roma fiatalságnak a kupa fontossága és jelentősége, hiszen erre megfelelő komolysággal kell felkészülni. Ráadásul a tét sem kicsi: egy-egy település lakosságát, roma népességét képviselni a lehető legszebb sikerrel. S mindez jelentős feladatokat ró az egyre nagyobb számban megalakult helyi kisebbségi önkormányzatokra, hiszen irányításukkal, szerveztségükkel sokat segíthetnek a fináléra készülő csapatok felkészítésében.

És nem hagyhatjuk szó nélkül a szabócsatmár-beregiek remek munkáját sem! A **Balogh Gyula**, rakamazi vállalkozó vezette csapat minden esztendőben sikert arat, hiszen módot és lehetőséget nyújt azok számára, akik fiatalos lelkesedéssel és elszántsággal készülnek a nemes megmérettetésre.

Farkas Flórián
az OCÖ elnöke

Az alig fél esztendeje alakult Ifjúsági és Sportminisztérium nevében elismerésemet fejezem ki az ötletadó szervezőknek, akik példát adnak ember- és sportszeretetükről. Itt e régióban olyan tevékenység zajlik, amely méltó a támogatásra. Az ISM a jövőben ennek szellemében cselekszik és segít.

Dénes Ferenc
az ISM h. államtitkára

A győztes csapat és Balogh Gyula, a Roma Kupa Alapítvány elnöke, a Lungo Drom megyei elnöke

Pillanatképek a döntőről, sárgában a nyíregyháziak

A színpadon egymás után léptek fel az együttesek és táncosok

A továbbjutás öröme
Fotók: Mán László

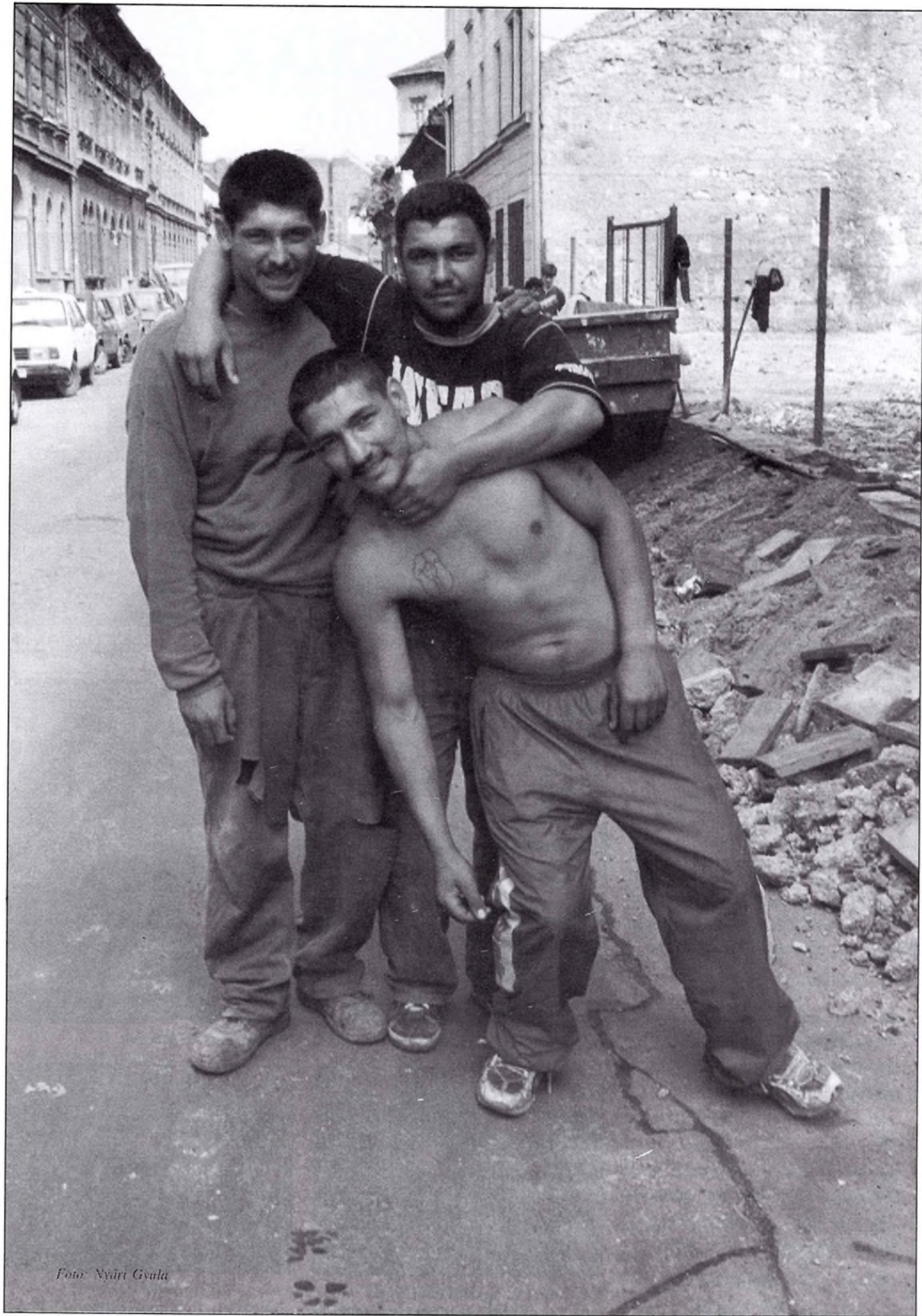

Foto: Nyári Gyula

A tekintélyelvűség csábítása

A kormányzat alig több mint egy-éves ténykedése során mindvégig kiemelt figyelmet fordított arra, hogy az állampolgároknak ébren tartsa a nemzeti hovatartozás- és felelősségérzetet. Ha az utóbbi hiányzik, egyre többeknek lesz okuk, hogy ne tiszteljék a törvények mögött húzódó értékeket. Mert eddig is kibogozhatatlan kuszaságban jelentek meg a túléléssel vagy az önpusztítással kapcsolatos egyéni elképzelések. S miközben a polgárosodás elkerülhetetlenségét sokan elfogadják, a törvényesség és a rend képzeletét sajátos formaváltozáson mennek át. Még hozzá annak következményeként is, hogy az erős és hajlíthatatlan kormányzat társadalmi elfogadottsága látszólag növekszik.

Mert ki ne érezne ellenállhatatlan vágyat a társadalmi biztonság iránt, s kit ne ejtene zavarba a hatalom főszereplőinek lenyűgöző magabiztossága? Még a társadalom számkivetettjei és károsultjai is félve pillanthatnak arra a hatalmi erőre, amelyik szinte egyik napról a másikra képes volt a demokráciáról, a jogállamiságról és a társadalmi esélyegyenlőségről kialakult nézeteket gyökeresen átformálni.

Szellemi idomítás

Végül is meglepően rövid idő alatt vált kéréllhetetlen egyértelműséggé, hogy a többség-élet rendíthetetlenül megjelenítő kormányzattal szemben nem létezik hatékony politikai erő, amellyel jelenleg igazából számolni kellene. A nyugtalanságuknak vagy éppen elégedetlenségüknek hangot adó állampolgárok pedig könnyűszerrel leszerelhetők. Csak tisztán és egyértelműen azt kell elhítenni mindenkivel, hogy a formálódó középosztály gazdasági és kulturális teljesítménye előbb-utóbb mindenre gyógyírt hoz. Ráadásul, ami még végzetesebb, az új hatalmi elit könnyen talál bizonyító érveket a megindult gazdasági növekedésben. Így semmi sem idegenebb a kormányzati döntések szellemétől, mint a politikai gyámoltalanság. Akár abban az értelemben is, hogy a lehető legerőszakosabban - már-már a szellemi indoktrináció *fidomítás* eszközeit is felhasználva - sulykolják az állampolgárokat: a kormányzat pontosan tudja mit kell tenniük például a nemzetgazdasági szereplőknek ahhoz, hogy a polgárosuló társadalom ne sejtelmes illúzió, hanem valóság legyen.

Számos példát hozhatnánk fel ugyanakkor arra is, hogy a *kormányzati tekintélyelvűség nem a merevségen, hanem sokkal inkább a rugalmasságon alapszik*. Lényegében azon a felismerésen, hogy a törvénytisztelő állampolgároknak semmilyen körülmények között nem eshet bántódásuk, ha a kormányzati hatalmat olyanannak fogadják el, amelynek folyamatosan mutatja magát. Irónikusan fogalmazva: a jólájt állampolgárok "joggal" bízhatnak abban, hogy szinte végeláthatatlanok a lehetőségeik, feltéve persze, hogy valamilyen versenyképes előnnyel, tudással rendelkeznek. Az ideáltipikus polgárok ugyanis hármikor képesek szakmát, munkaadót és munkahelyet változtatni. Nyilván kellő rugalmassággal, ha pedig egyúttal adóterhek is csökkennek, menthetetlenül a polgári magánélet áldásait is élvezhetik. Csakhogy éppen ezekből van a legkevesebb, hiszen például a társadalom aljára szorult több száz ezer állampolgárnak esélye sincs arra, hogy valaha is felkapaszkodjon. Amiként az is nyilvánvaló, hogy nem elég pusztán lehetőséget kínálni azoknak, akik a rendszerváltozás vesztesei, s akik lassanként hozzászoktak ahhoz, hogy - másfajta alternatívák híján - a társadalom peremén élnek.

Kettéhasadt társadalom

Egészében is a jelenlegi gazdasági és szociális körülmények között sokkal nagyobb mozgatóerő kellene annál, mint amit a polgárosodás politikailag megfogalmazott követelményei - akár a munkapiacra, akár a szélesebb társadalomba való visszatérés szempontjából - érkekelhetnek. Jóllehet az állampolgárok többségében csillapítatlanul és soha nem teljesen reménytelenül él a vágy a biztonságos és kiszámítható életviszonyok iránt, ám ennek kielégítése jórészt független a meghatározó hatalmi ideológiától. Vagy ha mégis hozzákapcsolódik, inkább áttételes módon. Mert a növekvő személyes bizonytalanságérzet előidézőként könnyen megnevezhetőek azok a társadalmi csoportok, melyek egyáltalán nem járulnak hozzá a szociális kiadásokhoz, hanem csupán „élősködnek”. A kettéhasadt magyar társadalomban amúgy is nagy a tekintélyelvűség kísértése. Mert ugyan hihetünk abban, hogy a gazdasági haladás, a társadalmi stabilitás és a konzervatív értékek hármassága a polgárosodás zálogát jelentik, de ha ennek

az az ára, hogy az aktív és civilizált élet alapjait legfeljebb a társadalom egyharmada képes megteremteni, mindez aligha tekinthető kívánatos tárlatnak.

Márpedig cáfolhatatlan, hogy a jólét a megalapozottnak tűnő kormányzati ígéretek ellenére sem mindenki számára érhető el. Ugyanis nem egyszerűen arról van szó, hogy a növekvő gazdasági, szociális és kulturális egyenlőtlenségek jelentenek a legnagyobb akadályt akárcsak a viszonylagos gazdasági és szociális biztonsághoz is. Hanem sokkal inkább annak a gazdasági válságnak a hiánya, amely lehetővé tenné az állampolgárok számára, hogy saját erőfeszítéseik által javítsák életkörülményeiket. Nap mint nap azzal szembeütközünk, hogy a drasztikusan romló életkörülmények között élők száma növekszik. Így a nemzet alatti létbe kényszerített sok százezer állampolgáré, akik nem csupán gazdaságilag tekinthetők számkivetetteknek, hanem életlehetőségeiket tekintve is. Más szempontból: egy előregedő társadalomban dinamizmust remélni azoktól, akik minden szempontból hátrányos helyzetűek, a legteljesebb önámítás. Némi cinizmussal persze azt is mondhatnánk, végre olyan kormánya van az országnak, amelyik a nyomasztó társadalmi valóság dilemmáira csak válaszokat ismer, kérdéseket nem, csupán megoldásokat (ha mégoly talányosakat is), de sohasem rejtélyt.

Csak éppen arról sem feledkezhettünk el, hogy miközben az állampolgárok esetleg érzékelik a gazdasági növekedés kecsesítő lehetőségeit, ám miután nem ragadhatják meg őket, a csalódásuk növekszik. Durván fogalmazva: a többség újrasszembesül a késetteltetett elégtétel valóságával. S ha politikailag kizárólag az a fontos, hogyan lehet a versenyképes gazdaságot és azt a társadalmi összetartó erőt egyesíteni, amely a konzervatív értékek újracsésztesén és ápolásán nyugszik, a tekintélyelvű politikai rendszer kiépülését igen nehéz lesz megakadályozni. Így csupán abban bízhatunk, hogy a vagyonosodás, a társadalmi összetartás és a politikai szabadság egyensúlya legalább perspektívikusan megteremtődik. Ám ebből korántsem következik az, hogy a tekintélyelvű uralom csábítását ne kellene napról napra elutasítani.

Dr. Kerékgyártó T. István

Pályázat

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány kuratóriuma

a nemzeti és etnikai kisebbségek kulturájának, önazonosságának megőrzéséért,
fejlesztéséért végzett tevékenység támogatására
az alábbi tematikákban
ismét meghirdeti pályázatát

- ***A KISEBBSÉGEK HITÉLETÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ANYA-
NYELVI ÉS KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉGEK***
- ***KISEBBSÉGI - KÖZÉLETI SZAKEMBEREK KÉPZÉSE***

A pályázat feltételei megegyeznek az 1999. január 7-én e tematikában kiírt pályázati feltételekkel. Pályázni az év elején kiírt pályázatokhoz szerkesztett adatlapon lehet.

A pályázatok beadási határideje: 1999. augusztus 13.

Döntés: előreláthatólag az 1999. szeptember 9-ei kuratóriumi ülésen.

A pályázat beadásának feltételeit rögzítő útmutató és adatlap beszerezhető:

- személyesen: a közalapítvány irodájában (Budapest V. ker. Akadémia u 3. II/240.sz.),
- postai úton: felbélyegzett közepes méretű (C5-ös), saját értesítési címmel ellátott válaszboríték csatolásával a 1357 Budapest, Pf: 2 postacímen,
- illetve lehívható a <http://www.romapage.c3.hu> és a <http://w3.datanet.hu/~mnekk> internetcímen.

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány

- a cigányság életkörülményeinek és társadalmi helyzetének javítására irányuló középtávú intézkedési csomagról szóló 1047/1999. (V.5.) Kormány.h. rendelkezésével összhangban, annak végrehajtását elősegítve - pályázatot hirdet helyi cigány kisebbségi önkormányzati képviselők, cigány társadalmi szervezetek képviselői, helyi önkormányzatok polgármesterei, jegyzői és képviselői részére, szakmai továbbképzésük, közéleti munkára való felkészítésük érdekében.

A pályázat segítségével megvalósuló programok célja, hogy erősítsék a cigány kisebbségi önkormányzatok, cigány szervezetek együttműködését a települési önkormányzatokkal és a közigazgatási szervekkel, erősítsék az együttműködést és párbeszédet a közelet különböző szintjei között, így segítse az előítéletek oldását.

A pályázók köre:

- CKÖ-k, társadalmi szervezetek, helyi önkormányzatok.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó eddigi munkáját bemutató rövid ismertetőt, - a pályázati program részletes leírását (képzési tematika, oktatási terv, a képzés időpontja, a képzés helyszíne, költségvetés, előadók névsora), - a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételét igazoló bírósági végzést, alapszabályát, vagy alapító okiratát, - kisebbségi önkormányzat alakuló jegyzőkönyvét, - polgármester, jegyző vagy önkormányzati képviselő megbízó levelét, - a pályázó esetleg biztosítható saját erője feltüntetését, - más forrásból származó támogatás igazolását, - bankszámlaszereződés másolatát,

Pályázható keretösszeg: 23 millió forint.

Egy pályázó maximum 3 millió forint támogatást kaphat.

A képzési programot a pályázók két munkanapra tervezik. Előnybe részesül az a pályázó, amelynek programja nem kizárólag a helyben dolgozó közeletben résztvevők számára készült, hanem amelyet egy térség valamennyi településén működők részére terveznek, valamelyik központi, mindenki számára könnyen elérhető településen.

Ugyancsak előnyt élvez az a pályázat, melynek képzési tematikája figyelembe veszi a mellékletben foglaltakat. Előnyben részesül az a pályázó, aki saját erőt is biztosít.

A pályázatok benyújtási határideje: 1999. október 15.

A Közalapítvány képviselői a képzéseken részt vesznek! A határidőn túl és a hiányosan érkezett pályázatokat a Közalapítvány nem őrzi meg és nem küldi vissza, azokról értesítést nem küld.

A pályázatokat - formanyomtatvány nélkül - 1 példányban az alábbi címre lehet benyújtani:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány
1021 Budapest, Budakeszi út 55/D. P/5. V/2.

Javasolt tematika a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázati kiírásához a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok, szervezetek képviselőinek szakmai továbbképzéshez

1., Általános tájékoztatás az 1993. évi LXXVII. törvényről, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól, a törvénymódosítás idősebb kérdéseiről, a jogalkotási folyamat jelenlegi állásáról

- ki kell térni a kisebbségi önkormányzati választások kapcsán felmerült anomáliákra, - az ad hoc bizottságban folyó munkáról tájékoztatást kell adni, különös tekintettel a kisebbségi képviselők véleményére, - a kisebbségek parlamenti képviselőit,

2., A települési önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok egymáshoz való viszonya, együttműködése

- a települési önkormányzatok kötelezettségei a kisebbségi önkormányzatok működésének biztosításával kapcsolatban (gazdálkodás, működési feltételek, egyeztetések, rendeletalkotás), - ajánlások az együttműködés kialakításához.

3., A kisebbségi önkormányzatok hatásköre, feladatai

- alapvető különbségek a települési önkormányzatok és kisebbségi önkormányzatok hatáskörében, - a kisebbségi önkormányzatok érdekvédelmi, érdekképviseleti feladatai ellátását segítő jogi eszközök, módszerek (megkeresési jog, egyetértési jog, véleményezési jog), - hatáskörátadás a települési önkormányzat részéről (szabályai, feltételei)

4., A kisebbségi önkormányzatok működése, gazdálkodása

- SZMSZ, - Bizottságok, - Társulások, - Keretrendelet - fogalma, formája, tartalma -, - Munkaterv, - Határozat-, jegyzőkönyv-, megkeresés-minták, - bevételek és források, - költségvetés készítése.

5., A cigányság életkörülményeinek és társadalmi helyzetének javítására irányuló középtávú intézkedéscsomagról szóló 1047/1999. (V.5.) Kormány határozat, valamint a Cigányügyi Tárcaközi Bizottságról szóló 1048/1999. (V.5.) Kormány határozat feladatainak ismertetése. A cigány kisebbségi önkormányzatok szerepe a jelzett kormányhatározatok végrehajtásában.

6., A kisebbségi oktatással, művelődéssel kapcsolatos kérdések

- a középtávú intézkedéscsomag oktatással foglalkozó fejezetében meghatározott feladatok ismertetése az oktatás területén, - a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény, valamint a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXXIX. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségi oktatással kapcsolatos rendelkezéseinek értelmezése, - a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/1997. (XI.5.) MKM rendelet végrehajtásának gyakorlati lehetőségei, - a cigány kisebbségi oktatásban kiemelkedő szerepet vállaló önkormányzati, alapítványi, stb. fenntartású intézmények szakmai munkájának bemutatása, - a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvény alapján igénybevehető a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók óvodai nevelését, iskolai nevelését és oktatását, kollégiumi ellátást szolgáló kiegészítő normatív támogatások, - a kulturális autonómia megvalósításának módja, feltételei

7., A Magyarországon élő cigányság társadalmi integrációját elősegítő közalapítványok, alapítványok tevékenységei

- pályázati célkitűzések és lehetőségek
- pályázatok elkészítésének módszerei

A fűzfahegyi ezermester

Az ablakunk alatt van egy öreg fűzfa. Éppen a hegyébe látok az emeletről. Mindig találok rajta valami néznivalót. Ahogy a minap kikönyökölközök az ablakon, mit látok az egyik fűzfalevélen? Egy icipici hernyót. Nagy begyesen sétál a levelén előre-hátra, föl- fölemeli a fejét, és körül néz. Ha beszélni tudna, bizonyosan azt mondaná: „Én is úr vagyok a magam fűzfalevélen!”

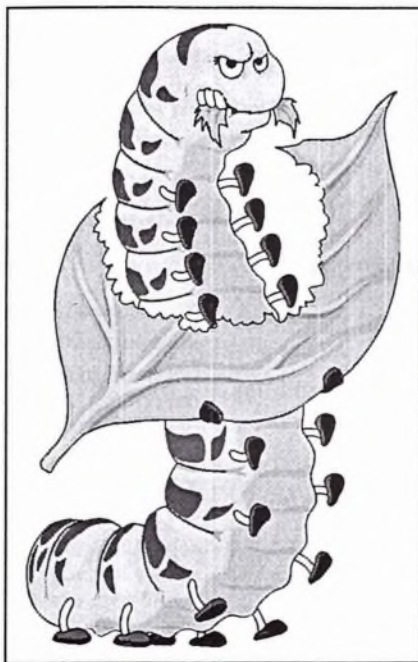
Kinyújtom a kezem, barátságot akarok kötni a kis háziúrral. Csakhogy akkorra már kötelemester lett belőle. Hajszálnál vékonyabb, pókformájú kötelet eresztett, s úgy hányna rajta a bukfencet, mint valami cigánygyerek.

Másnap, ahogy kinézek, megint ott van a hernyó a levélen. De most már nem ugribugri kötéláncos, hanem tudós mérnök. Méri, méri a levelet hosszában-széltében - ugyan mire mérícskéli?

Egyszer csak látom ám, hogy lyukas a fűzfalevél. Kirágta a fűzfahegyi mérnök. No, gondoltam magamban, ilyen bolond mérnököt se láttam még, aki el-egye maga alól az országutat. Hiszen most már minden lepótyog róla. Nem kell megijedni, nem tört neki csontja, puhára esett, másik levélre, azt is fölette, megint új tanyát keresett, s pár hét alatt lekopasztotta az egész ágat.

Akkor jöttem rá, hogy nem is mérnök ez, hanem fakopasztó.

Azonközben meg is emberkedett akkorára, mint a kisujjam.

Vitéz harcos lett belőle. Zöld bársonyruhája, fehér selyem csíkos, sarkantyús csizmája nem is egy, hanem négy pár. Örültem, hogy a kardját ki nem rántotta. Dehogy rántotta ki, dehogy. Meghúzódott egy nagy levélen, a fejére húzta a két szélét, s elő nem bújt onnan, akárhogy csalogatta a napsugár. Mintha csendes remete lett volna a szilaj vitézből!

Azért se az lett belőle, hanem takács. Szótt magának olyan paplant, hogy a lába vége se látszott ki belőle.

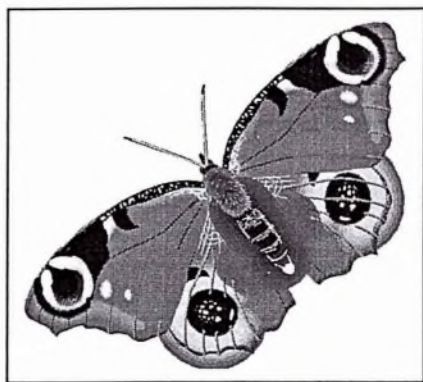
Telik-múlik az idő, egyszer megint kinézek az ablakon: nincs már ott se paplan, se takács. Hanem vékony selyemszálon ott lóg egy barna kis koporsó, benne van maga az asztalosmester is, bebábozott az én hernyóm.

De már csak mégse hagyom itt a szelek játékának - gondoltam magamban, s azzal leszakítottam fonaláról a bábót. El is temettem itt az íróasztalomon egy üveggharang alá. Itt nyugodhatik békességben a jámbor, mígcsak jól esik neki.

Nyugodott is vagy három héti, hanem egyszer azt veszem észre, hogy megmozdul a hernyókoporsó. Mi lesz itt, uram teremtményem!

Az lett biz abból, hogy egyszerre szétnyílt a koporsó, s kivergődött belőle egy nagy tarka pille. Nyújtózkodott, rezgette szárnyait, s mikor fölemeltem az üveggharangot, úgy kivágódott alóla, hogy majd kiütötte a szemem.

- Nini, hisz ez a pávaszempilangó! - kiálltottam utána, ahogy megláttam a szárnya kerek foltjait. - Gyere csak vissza, hadd beszéljek a fejeddel!

Beszélhettem én annak, kint kószolhatta már az akkor valahol a virágok mézét. De legalább arra megtanított a fűzfahegyi ezermester, hogy miből lesz a pille.

Móra Ferenc

F E J T Ö R Ö K

Szervusztok Gyerekek!

Ha július van, akkor mindannyian a tüzes nyárra, a kirándulásra, a strand hűs vizére gondoltok! A reggeli ébredéseket nem zavarja a csörgő-óra kellemetlen berregése, nem gondoltok a matek óra izgalmára, hanem félálomban azt tervezgetitek, milyen kellemes programot találjatok ki. Ugye?

Reméljük rejtvényeink picit segítenek szabad perceitek szórakoztató eltöltésében.

Közmondások „csajlán!”

Keresi a lovát, mint macska a forró kását.

A lónak négy lába van, járjon gyalog!

Megjáratja vele, mint macska az egérrel.

Küldjétek be a helyes közmondásokat!

Vízisportok

A négy labdába négy kedvelt vízisport neve van elrejtve. Ha a hiányzó mássalhangzókat megtaláljátok, olvasható lesz a sportok elnevezése!

Nyáron sem feledkeztek meg az olvasás szépségéről, örömeiről! Vegyétek elő azokat a könyveket is, amelyek elrejtettek benneteket a mesék birodalmába!

A következő rejtvények mese-szereplők nevét adják meg, ha ügyesek vagytok!

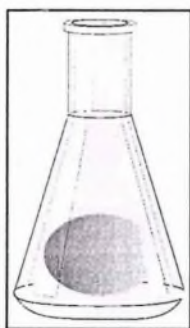
égéstermék +
lábbeli, nagyon becézve:

ruhadísz + kislány neve:

kicsi, röviden + főrang cím:

nagyon kicsi nagyságú +
János becézve:

**Kísérletezz, meglátjátok
milyen érdekes, hihetetlen!**

Hogyan kerülhet a tojás az üvegbe?

A kísérlethez kétféle folyadékot használjatok! Az egyiket keressétek a kamrában, a másikat naponra használjuk az élet minden területén!

Ha végképp nem tudtok megbírkózni a feladattal, telefonáljatok a Szerkesztőségbe!

Egy kis eszperente! Csupa „E”

Mire gondoltok?

Fegyverek keze lesz bele helyezve: ...

Perek helye: ...

Hegy szeszes leve: ...

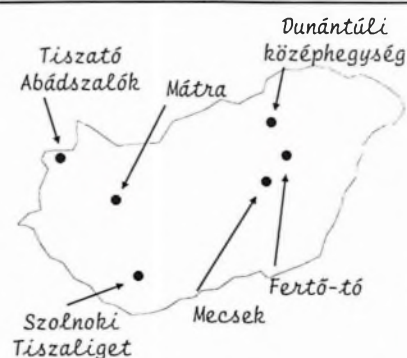
Felesleges helyeket szedsz le vele: ...

Gyerekek kedvence fékete eledele: ...

Tájékozódás a térképen!

Magyarország néhány üdülő- és kiránduló helyét helytelenül jelöltük a térképen. Földrajzi atlasz segítségével írjátok be a megjelölt pontokhoz a helyes földrajzi nevet!

Magyarország kontúrtérképét küldjétek be a földrajzi nevek pontos megjelölésével!

Hogy a gyerekek álma megvalósuljon

Személyreszóló, szívfacsaró levelet kaptam Dövényből. Kovács Istvánnétől, az általános iskola igazgatójától. Fogalmam sincs, hogy hol, az ország melyik eldugott csücskében lehet ez a település, ahol, mint az igazgató újra: "A tanulók létszáma 13 fő, első osztálytól harmadik osztályig. A tanulói létszámból 9 a cigány!! a szülők nagyrésze munkanélküli."

A levélből kiderül az is, hogy segítőkész emberekhez fordul az igazgató: ha tudják támogatni ezeket a gyerekeket, hogy álmaik valóra válhassanak. Vajon milyen álmai lehetnek egy dövényi cigány gyereknek? Mi az, aminek a megvalósításához segítséget kér ez a lelkiismeretes pedagógus?

Ime az álmokból néhány. Így írja le az igazgató: "A gyerekek szeretnék egy kiránduláson résztvenni. A szülők azonban ezt nem tudják anyagilag vállalni. A gyerekek még nem voltak strandon, állatkertben, nem láttak még igazi nagy várost. Az iskola költségvetéséből még a legfontosabb dolgokra is alig telik. Én már mindent megpróbáltam. hogy erre a kirándulásra a pénzt összeszed-

jem, de a farsangi bálból, a Mikulás-estélyből, a használt játékok vásárából összesen 17.900 forint jött össze. Ez a pénz még a busz költségre sem elég".

Vajon megszólal-e az emberekben a közösségi érzés, a cigány identitástudat vállalása, a segíteni akarás? "Nagyon kérem, ha tudja támogassa ezeket a gyerekeket, hogy álmaik valóra válhassanak. Bármilyen csekély összeget nagyon megköszönök a gyerekek nevében is szól az igazgató segélykérése. És még azt is hozzá teszi: "Tisztelettel kérem, hogy a levelemre válaszolni szíveskedjék. Még abban az esetben is, ha kérésemet elutasítja... Tisztelettel Kovács Istvánné."

Kötelességemnek érzem, hogy e segítségkérő levelet a nyilvánosság elé tárjam, s kérem azokat a cigány és nem cigány civil szervezeteket, önkormányzatokat, hogy akik segíteni tudnak, hogy segítsenek. Tizenkét gyermek álmának a megvalósítását segítik elő.

Cím: Kovács Istvánné igazgató
3721 Dövény, Rákóczi út 3.

Farkas Kálmán

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-56/372-269

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

JOGVÉDŐIRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Furmann Imre

Cím: 1537 Budapest 114. Pf.: 453/269

Telefon: 303-8973, 314-4998

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós

Cím: 5000 Szolnok, Szapáry út 19.

Telefon: 06-56/420-110

Cigányok Jog- és Érdekvédelemért Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István

Cím: 7600 Pécs, József A. u. 4.

Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta

Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.

Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda

Irodavezető: Horváth Aladár

Cím: Budapest VIII., Dob u. 105.

Telefon: 352-4500, 352-4502

Pentru Voj – Tiértetek Zala Megyei Kisebbségek Jogvédő Szervezete

Jogász: Dr. Hard Ferenc

Cím: Zalaegerszeg, Kossuth út 43. I. emelet

Telefon: 06-92/330-479

Országos vásárok naptára

1999. július hónapra

Július 11. vasárnap

Békéscsaba av.
Dabas oák.
Dabas av.
Dombóvár ok.
Gödöllő osk.
Jászdózsa oák.
Jászkarajenő oák.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Kiskunfélegyháza oák.

Miskolc av.
Pásztó oák.
Pécs ok.
Pécs av.
Romhány oák.
Szarvas oák.
Szeged-
Cserepes sor kjv.
Szekszárd oák.
Szentés oá.
Szolnok av.
Tompá ok.
Törtel oák.
Zalaegerszeg av.

Július 12. hétfő

Csorna ok.

Július 13. kedd

Pétervására oák.
Zalaegerszeg oák.

Július 14. szerda

Makó oá.
Mezőcsát oák.
Miskolc osk.

Július 15. csütörtök

Drávafok oák.
Szeged-
Cserepes sor ok.

Július 16. péntek

Miskolc ok.

Július 17. szombat

Csorna av.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Mezőberény oák.
Miskolc ok.
Mohács oák.
Pécs oák.

Július 18. vasárnap

Békéscsaba av.
Böhönye oák.
Cegléd oák.
Dunaföldvár oák.
Heves oák.
Heves av+mgv.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Kiskunfélegyháza av.
Kunszentmiklós oák.
Miskolc av.
Mórahalom oák.
Pécs ok.
Pécs av.
Szeged-
Cserepes sor kjv.
Szendrő oák.
Szolnok av.
Tiszakécske oák.

Tokaj oák.
Vác oák.

Július 19. hétfő

Nagydorog oák.

Július 20. kedd

Soltvadkert oák.

Július 21. szerda

Hajdunánás oák.
Jánoshalma oák.
Miskolc osk.

Július 22. csütörtök

Szeged-
Cserepes sor ok.

Július 23. péntek

Miskolc ok.

Július 24. szombat

Csorna av.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Kondoros oák.
Miskolc ok.
Pécs oák.
Sárbogárd oák.
Szany ok.

R Ö V I D Í T É S E K

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
kjv. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNv. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
r. = régiségvásár
tbv. = termékbemutató és vásár
üv. = ünnepi vásár

Július 25. vasárnap

Békéscsaba av.
Jászákóhalma bv.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Kunmadaras oák.
Miskolc av.
Nagykátá oák.
Nagykörös oák.
Pásztó av.
Pécs ok.
Pécs av.
Pilis oák.
Ráckeve oák.
Sikátor bv.
Szeged-
Cserepes sor kjv.
Szeghalom av+mgv.
Szekszárd oák.
Szolnok av.

Július 26. hétfő

Kapuvár ok.
Verpelét oák.

Július 28. szerda

Miskolc osk.

Július 29. csütörtök

Szeged-
Cserepes sor ok.

Július 30. péntek

Déaványa oá.
Miskolc ok.
Pécs R.

Július 31. szombat

Csanytelek oák.
Csorna av.
Jászágó oák.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.
Kecskemét kjv.
Miskolc ok.
Pécs oák.
Pécs R.

A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István

Dávid Beerí alkotása

Fotó: Nyári Gyula

CSODA

Beer 99